

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Zsidó milliók könyörögnek bebocsájtást és

A KAPU BEZÁRUL

Lapunk más helyén megemlékezünk arról, hogy a száműzött és angolok által mostanig üldözött főműti „békülékeny” hurokat pengel. Ez az angol-arab „jóviszony” sajnos semmiképen sem alakulhat ki másképen, minthogy a zsidók bőrre alkuszak és ha megegyeznek — mi leszünk az áldozat.

Nem véletlen, hogy a „mi” szót irtuk tettebb és nem a palesztinai jisuvot. Ez a „mi” szó alatt értendő Kelet- és Középeurópa zsidóságának az a tekintélyes hányada, amely boldog örömmel indulna el Palesztina felé, ha erre mód adódna a német-orosz és más kormányok által és ami még talán fontosabb, ha a palesztinai angol kormányzat erre lehetőséget nyújtana.

A palesztinai értesülések szerint — sajnos — a zsidó bevándorlás holtpontra jutott. Azok a bizonyos „kapuk” újra lezárultak, csak egyes apró kis „nyílások”-on keresztül történnek szivárgások, ami nem méltó ahhoz a rettentő történelmi erejű és nemzedékre kiható nyomáshoz, amely alatt Keleteurópa zsidósága szenved. Milliók akarnak menni és alig százak jutnak be. Az angolok a háború következtében most még talán szorosabb kapcsolatot akarnak teremteni az arab országok és a brit kormányok között, mint amilyen eddig volt. Ez az ő szempontjukból érthető is. Elvégre, amikor egy olyan gigászi harcot folytatnak, nem lehetnek tekintettel olyan érdekekre, amelyek csak másodsorban jöhetnek tekintetbe. Viszont ezek az „érdekek,” zsidó tizezrek, esetleg százerek pusztá életét menthetik meg. Mert Palesztina ma már nem azt jelenti, amit évtizedekkel ezelőtt. Amikor megkezdődött a cionista mozgalom, akkor inkább egy amolyan „csakazértis” elgondolás volt. Miért ne legyen nekünk zsidóknak is egy országunk? Ahol szuverén urak lehetünk? Ahol kiélhetjük állami létünk minden attributumát?

De az az elgondolás már a múlté. Ma már egészen másképen formulázódik meg a kérdés, meg a felelet is.

A kérdés? Ha Európában olyan páratlan eréllyel és sokhelyütt kegyellenséggel üldözik a zsidóságot, miért ne hajthassa le fejét nyugodtan valahol az a szerencsétlen, kifosztott és mindenben — még az emberi humanizmusban is — csalalkozott zsidó?

A felelet: melyik ország legyen az? Melyikhez van történelmi jogunk? Melyik az, amelyikben máris 33 százalék az arányszámunk? Ahol már kulturintézményeink, gazdasági alapjaink vannak és ahova minden zsidót szive-vágya huzzaz? Ez Palesztina! Csakis ez lehet. Elvégre ott egyeilen népet sem kell elnyomni, hiszen

az arabok nacionalizmusa, mesterségesen szított. A kérdés és felelet után azt lehetne következtetni, ide nem kell tehát egyéb, mint pénz és — hajók. Ha objektívek akarunk lenni, megállapíthatjuk azt is, hogy a pénz sem hiányzik, mert egy nagyszabású emigrációhoz adna a nyugati és amerikai zsidóság pénzt is. Még kikötők is volnának, meg hajók is.

Mi hiányzik tehát? Az angolok jóakarata. Minden tiszteletünk az övék és ha valaki kívánja győzelmüket, akkor a világ zsidósága valóban szívből imádkozhat érte. Mert ha legyőzik a rossz szellemet, ezzel a Közép- és Keleteurópai zsidóságnak sem kell egyik napról a másikra szedni a sátorfáját és ész nélkül rohanni a tengerpartokhoz, hogy elmeneküljenek innen. Akkor mehet majd rendszeresen és jól megválogatottan a zsidó település tovább. De sajnos, nem érezzük ezt a minden vonalon észlelhető angol jóindulatot: a palesztinai település engedélyezése terén. Az angolok tárgyalnak a főműtival és egyezkednek az arabokkal. Minden szívfájdalom nélkül első teendőjükké teszik a „kapu bezárását.” Elzárni a lehetőséget, nem engedni partraszállani, illetőleg újabb certifikátok kiadását lehetlenné tenni. Itt nem lehet kifogás a háború. Mert akárhogy is nézzük, a palesztinai kolonizáció a legközelebbi időben, főleg — ha kétségtelenné válik a Földközi tenger semlegessége, akkor a bevándorlás tovább folyhat. Nem hinnénk, hogy akadna olyan zsidóüldöző kormány, amely ne

engedné meg, hogy zsidó tiz, esetleg száz-
ezrek elvándoroljanak.

Mintha guny volna, amelyet a sors a zsidókkal szemben elkövet, hogy míg bármilyen nem-zsidóvallású egyén akadálytalanul bevándorolhat a szentföldre, addig a zsidók előtt bezárulnak a bevándorlási lehetőségek. Talán azért, mert nem tehetjük meg azt, hogy kikeresztelkedjék az, aki a zsidók országába akar jutni? Ilyen kegyetlen grimaszt mégsem követhet el a sors velünk szemben? Mint keresztény mehet be százezer ember is, de még buddha vallású kínai, vagy fétis imádó afrikai benszülött is, csak zsidó nem mehet — Erec Jiszraelbe.

A világ zsidóságának még a mai kegyetlenül zűrzavaros és sulyos időkben elsőrendű kötelessége, hogy követelje a palesztinai kapuk kitarását, újabb certifikátok tizezreinek kiadását, mert a pattanásig feszült idegeket csak ez nyugtathatná meg. Még akkor is, ha a háború tovább folyik. Még akkor is, ha az arabok azt szeretnék, hogy záruljanak be a kapuk. A palesztinai országépítés csődje is úgy kerülhető el gazdasági téren, ha mindig új és új emberanyaggal szaporodik. Nekünk bizni kell abban, hogy nem gáncsolják el erre vonatkozó törekvéseinket és az angolok jó barátoknak fognak bizonyulni. Még ha egyszer halk nem-et is kell mondani az araboknak. Elvégre „mi is” tudunk hasznosító polgárok lenni. Kérdezzék meg Hore Belishát, a hadügyminisztert, meg a zsidó tudósok százait, a zsidó katonák ezreit és tizezreit. Milyen segítőitársai vagyunk a brit birodalom győzelme kivívásának. Ezt nem azért tesszük, hogy „jutalmat” kapjunk, de azért nem csupán megérdemeljük, hanem követelhetjük is, hogy bejussunk szabadon és korlátlanul — Palesztina szent földjére!

A szovjet válasza után

Sulyos helyzetbe került a Népszövetség

Genf. — A Népszövetség ülészakára összegyűlt delegátusok körében nem kellett nagyobb meglepetést Molotov válasza, amely a szovjet részéről elutasította a békeközvetítést és azzal indokolja állástoglalását, hogy a tárgyaló-asztalnál jelen vannak a finn és lengyel képviselők, akiknek államaival hadiállapotban levőnek tekintik magát. Ugyáltszik, hogy a szovjet nem akar többé résztvenni a Népszövetség ülésein és ezzel az utolsó nemzetközi fórum is csődöt mondott, amely lehetővé tette volna a béke helyreállítását. A világ zsidósága ebből megdöbbenően észlelheti, hogy a genfi népek aeropagja elvesztette minden befolyását és nem számíthat többé arra, hogy bármely sérelmét is orvosolhassa Genf.

Holott nincsen egyetlen nép sem a világon, amelyet annyit üldöztek volna az utolsó években, mint a zsidó népet. A finnek esetében legalább szót emelt a Népszövetség, a hatmillió kelet- és középeurópai zsidóságnak még szószéke sincsen, ahol világgá kiálthatná rettentő elhagyatottságát.

Kétségtelen, hogy a szovjet válasza, amelyet a genfi felhívásra adott, erős kihatással lesz az események további alakulására, mert ezeket követően különösen a dél-amerikai államok követelik a szovjet kizárását és az Egyesült-Államok közönsége is erősen oroszellenes beállítottságu lett és sulyos helyzetbe került a Népszövetség.

Paál Jób riportja:

A dalmát tengerpart gyöngyének, Raguzának zsinagógája ötszázéves spanyol eredetű ereklyéket őriz

Dubrovnik,

(COPYRIGHT by Jób Paál and „Népünk.” Utánnymás tilos.)

Az a gettó, amelyik itt terpeszkedik előttem, nem muzeumi emlék... Élő valóság. Hiánytalanul megmaradt olyannak, amilyennek megépítették. Szűk sikátor. A közepe lépcsőkbe torkollik és fáradtan kapaszkodik fel a hegyoldalra. Se az öblök pálmáit, se a végtelen tenger hullámainak azuros ragyogását nem bámulhatja meg innen a vándor. A napsugár is csak vékony csíkjaiban talál utat errefelé. A gettó egyik oldala azonban így is mindig komor és sötét árnyékba zuhan. Egyetlen utcába szorították bele a gettó életét. A régi Dubrovniknak (Raguzá) elegendő volt ez is...

Bejáratánál a szűk sikátornak otromba termésköveken négy nyílást mutogatnak a legszélső két ház falán. Kőművesek véssével faragták ki ezt a négy nyílást Mikor? Bizonyosan a középkor máglyafüsttől kormos esztendeiben. E négy nyílás arra szolgált, hogy napnyugtakor kovácsolt vasdorongokat tegyenek bele és a vasdorongokkal szorítsák a sikátor bejáratához a kaput, amely éjszakára bezárta a raguzai gettót... Ma már nincsen meg a gettó kapuja. Napoleon dobatta a tengerbe, amikor Raguzában pontot tett Velence történetének utolsó fejezete után. Azóta: nincsen gettó Raguzában, a rektorok városában... L

RAGUZA ZSIDÓ TORTÉNELME.

Mindössze tizenhét zsidó család él Dubrovnikban, ahol valamikor a zsidó családok száma meghaladta a százat.

Éltek itt már zsidók az ókorban is, amikor a — pun háborúk idején — a Földközi tenger fönicai telepei egyik napról a másikra zsidó hitközségekké alakultak át. Ennek az időnek nem találni meg nyomait, csak annyit tudunk, hogy amikor a Hispániából és Portugáliából elzavart zsidók hajója horgonyt vetett a raguzai kikötőben, a szabad köztársaság szabad zsidó polgárai adtak menedéket és nyújtották segítő kezüket a menekülteknek.

CSODÁRÓL MESÉL AZ ÖTSZÁZÉVES ZSINAGÓGA LEGRÉGIBB OKMÁNYA.

Kávét, teát, déligyümölcsöt és konzerveket árul boltjában barátom, Tolentino Emil, a dubrovnikai zsidók hitközségének gondnoka. Hatalmas kulcsosmót huz elő páncélszekrényéből, amikor megindul velünk a zsinagóga felé. A gettó sikátorában a harmadik ház ez a templom. Kivülről nincsen semmiféle felirata. Sohasem is volt. A kapuja zárva van mindig. Csak istentiszteletek idején nyitják ki.

Szemben a zsinagógával elkopott táblán mindössze két betű... A Mindenható nevének rövidítése... A zsinagóga faláról azonban még ez a két betű is hiányzik. A ház bejárata olyan, mint a szűk sikátor többi házáé. A földszinten nincsen semmi.

Maga a templom a második emeleten

van, az első emeleten a hitközség irodája kapott helyiséget.

A falon, üveg alatt érdekes dokumentum lóg.

Megszürkült pergamen két oldalán sorakoznak egymás alatt nevei azoknak a zsidóknak, akik a nagy földrengés napján, 1667 április 7-ikén életüket veszítették. Harminkilencen voltak...

...1667 április hetediké szombati napra esett...

Elpusztult egész Raguzá. Mindössze a ferencendi barátok klastroma, a domínikusok temploma és a zsinagóga maradt meg épségben... És ezeknek a zsidóknak, akik ezen a napon a templomban imádkoztak — semmi bajuk sem esett... Csak azok estek áldozatul a földrengésnek, akik nem tartották meg a szombatot...

KATHOLIKUS IZABELLA ORVOSÁNAK HAGYATÉKA.

Keskeny lépcsőn megyünk fel a zsinagógába.

Széles oszlopok és faragott kandaláberek vannak a templomban és az emelet magasságában rácsok szaladnak körben.

A fal mellett áll a frigszekrény, rajta hatalmas szőnyeg. Széles, vörös csik húzódik meg a szélén, belül kék bársony ragyog misztikusan. Arany rojtok szegélyezik a szőnyeget és a himzés pompás gazdagsága szinte elkápráztat. A közepére arany virágtartót himeztek valamelyik apácakolostor kedves nővérei és ebből szaladnak ki — arannyal himzetten — a virágok, amelyek beragyogják az egész szőnyeget.

— Ez a mi kincsünk, — mondja Tolentino Emil — Katholikus Izabella szőnyege.

Hogyan került ide?

— Zsinagógánk már nagyon öreg. — válaszol. — Mennyi idős? Nem tudjuk. Egyedül az bizonyos, hogy az örökmécses, amely szakadatlanul pislákol felettünk, már égett 1408-ban is. Ugyanezen a helyen... Ebből az esztendőből való legrégebb okmányunk is, amelyben megengedi a raguzai rektor, hogy „továbbra is abban a templomban imádkozzanak a zsidók, amelyben imádkoztak.” Tudjuk, hogy az inkvizíció máglyái Hispániában 1360-ban csaptak fel először és ebben az évben már menekültek ide a zsidók...

— A mi családunk 1492-ben telepedett itt meg és ettől az időtől kezdve megszakítás nélkül mindig egy Tolentino volt a templom gondnoka. A szicíliai Tolentinóból jött a familiám és innen van a nevünk is. Legrégibb ősünket, akiről tudunk, Abrahámnak hívták. Orvos volt. Nagytudásu írtiu. Hires csillagász és matematikus. Ő volt az orvosa Arragoniai Fülöp hitvesének, Katholikus Izabellának és amikor a zsidókat elűzték Spanyolországból, Abrahámot maga a királyné kérte, hogy maradjon. De nem maradt. Azt mondta: „A hova az én véreim mennek, oda megyek én is...” A királyné ekkor bevezette

őt a királyi palota kék szalonjába és leakasztotta a falról a legszebb szőnyeget. Ennek a szőnyegnek szakasztott mása ma is meg van a madridi királyi palotában. Ugyanolyan, mint ez. Husz évvel ezelőtt én magam is láttam ott a szőnyeget...

— Ezt mondta a királyné: „Vidd el ezt magaddal Abrahám és ha ivadékaid majd egyszer hazajönnek, hozzák magukkal bizonyosságul vissza a szőnyeget, Spanyolország tudni fogja ebből, hogy te hűséges emberem voltál nekem, Abrahám...” Így került ide ez a szőnyeg, itt van 1492 óta és minden évben csak háromszor: újesztendőkor, az engesztelés ünnepén és őfelsége a király születése napján, meg aztán előkelő vendég látogatása alkalmával kerül a frigszekrényre... Ott volt ez akkor is, amikor Napoleon bevonult ide és tengerbe hányta a gettó kapuit... És látta e szőnyeg a velencei dózsét éppen ugy, mint I. Ferencet, az osztrák császárt...

...Komor félhomály borul a csillogó szőnyegre... Körben sötétben merednek felénk a rácsok, mögöttük imádkoztak egykoron az asszonyok, akiknek arcát férfiszem nem láthatta. E rácsok mögött keskeny és szűk páholyok húzódnak meg és e páholyok egyikébe hálósobáitól léphet be a szomszédos házból Tolentino Emil matróna édesanyja...

AZ INKVIZÍCIÓ KORÁNAK EREKLYÉI KÖZÖTT.

Tolentino Emil kinyitja a padok alatt elhuzódó szekrényeket és egyik frigszekrénytakarót a másik után rakja ki elének. Sehol nem látott pompa, egy gazdag ország, gazdag, vagyonos népének áldozatkésztsége beszél a csodálatos műremekekről. Arany és ezüst tobzódnak fantasztikus színű selymeken, nehéz bársonyokon. Lehetően vékony fonalak szaladnak keleti ornamentikává. Elképzeltetetlen fantáziájú alakok kelnek életre előttünk, figurái a kornak és a világnak, amelyben készültek. Egyik szőnyeg a másik után ejt bámulatba... Még fejedelmek ajándékozta miseruhákban se láttam olyan mérhetetlen művészetet és kincset, mint itt, a dubrovnikai zsinagóga frigszekrénytakarói között...

És valamennyi az inkvizíciók idejéből jutott el ide...

Szakasztott úgy, mint a tórák, a tóradiszek, tórákoronák, Írásmutatók, amikkel tele vannak a szekrények.

Pedig: Napoleon nyolcvankét kiló aranyat vitt el innen — mondja szomorúan Tolentino Emil... Ezek az ékszerek is Spanyolországból kerültek ide. E templomban ma is minden családnak külön tórája van és minden tórának tucatnyi a „ruhája.” Kiállításba való valamennyi. Akad közöttük olyan is, amit velencei és sztambuli zsidók ajándékoztak a raguzai hitközségnek. Ezüstből és aranyból kovácsolták a koronákat, a vékony pálcikák, amelyekkel szombatokint a heti szakasztokat mutogatják: az ötvösművészet remekei.

Megkérem kísérőmet: oltsa el pár percre a villanykörtét...

Nincsen más világosság a zsinagógában, csak az örökmécs pislákoló világa és az arany napsugár, amely alig talál magának utat a gettó sikátorában...

Fehér galambok szállnak az ablakpárkányra és megkocogtatják csőrükkel az ólomkeretbe szorított üveget... Valahol messze egy gőzhajó szirénája szól, hosszan, elnyújtottan...

A karsu ezüsttartókba szorított gyertyák fehérsége kísérteties és szemben velem a tizparancsolat örökéletű betűi figyelmeztetnek arra, hogy minden földi igazság és minden szeretet ezekből a betűkből árad széjjel a világon...

A finn nép élet-halál harca

Már-már azt hittük, hogy cinikusak vagyunk és bennünket semmiféle tud meghatni. Különösen nem hathat meg valamilyen történelmi esemény. Még egyéni tragédiák — talán, — de a népek sorsa nem lehet megható.

Igen, úgy hittük eddig, de most századunk kulturájának nagyobb dicsőségére mégis meg kell hatódnunk, amikor olvassuk, hogy egy alig négy milliós nép szembeállt a 180 milliós kolosszussal. Megható és imponáló. Elvégre nem egyenrangú felek állnak egymással szemben, az egyik olyan, mint Hűvelyk Matyi, a másik meg a mondabeli Góliáth. Csodás életösztön és a szabadságnak valami fantasztikus szeretete kell ahhoz, hogy egy nép így tudjon küzdeni és közben jaiaként hallatja a világ többi népeinek. Segítség, mert agyonnyom a túlerő. Elgondolni is háborzongató, hogy 180 millió ember megtámadjon négy milliót. Ne kritizáljuk az oroszokat. Ne kritizáljuk, mert talán „elírjuk” magunkat és világtalálkozásunk ellentétét nagyon ki kellene hangsúlyozzuk. Meg azt is, hogy az életben eddig úgy tudtuk, hogy birkozóbajnokok nem vernek meg hároméves gyermekeket. Már pedig itt valami olyasmi történik. Nekimenni egy törpének. Az elefánt egy kis kecskének. Vagy ahogy a finn külügyminiszter mondotta: a nehézsúlyú bajnokot a nehézsúlyú támadta meg. Akárhogy is vesszük, mégis vértelenül megható már csak azért is, mert a „népi szabadságról” annyit hazudtak össze a történelmi könyvek, hogy már azt hittük, hogy van népi önfeledés, van halálosan igaz szabadságszeretet. Époszokba való hősiesség ez, míg a másik oldalon az emberi... no de hagyjuk. Hát ha történnek még csodák? És ha nem is tudnak győzni a finnek, de

nagyon drágán fizetteik meg az oroszokkal ezt a kegyetlen kalandot.

Rooseweltné és a Bné Brith

Csaknem az örültséggel határos, amit arról a bizonyos zsidó nemzetköziségekről összefirkáltak és összehazudtak az antiszemita sajtóban és gyűléseken. De ezzel is úgy vagyunk, mint a zsidó sors egyéb bajjaival. Akármennyire is bizonyítjuk és esküdzünk, amugysem hisznek nekünk. Viszont valóban van egy Bné Brit szervezet, amely annyiban „titkos”, hogy a jótékonytárgy rendszerint felekezeti és faji különbség nélkül, titokban gyakorolja. És amellet számos zsidó közösségi megmozdulásnak inspirálója. Ez a páholyintézmény körülbelül száz éve áll fenn és a legerősebb az Egyesült Államokban. Voltak elég tekintélyes páholyok Németországban és Ausztriában is, de ezt a nemzeti szocialista mozgalom feloszlatta és elkonfiskálta vagyonukat. Lengyelországban is feloszlatta egy-két évvel ezelőtt az akkori lengyel kormány, mert azt hitte, hogy... Altalában Kelet-Európában és Közép-Európában ezek a páholyok megszűntek.

Viszont Amerikában jobban virulnak, mint valaha, de szükség is van működésükre, mert soha ennyi nyomort nem kellett istápolni, mint most kell, ebben a háborus, furcsa és önmagát sorvasztó Európában. De ott értékelik is munkáját. Példa erre az a beszéd, amelyet Eleanor Roosevelt, az U.S.A. elnökének felesége tartott a napokban. Az Argo-páholy nő-komitájának tagjai előtt tartotta ezt a beszédet és a következőket mondotta:

— A komitá humanitárius munkája sokaknak példaadó lehet, mert a munka mindenkinek szól, faji és vallási különbözőség nélkül. Sokan közülünk mélyen megrendülünk, amikor halljuk, hogy más népeknél milyen borzalmas események játszódnak le. Nem is értjük, hogyan lehet ezt a civilizációval összeegyeztetni.

Rooseweltné különben állandó cikkírója a nagy amerikai lapoknak és amikor egy cikke megjelenik, az összes amerikai lapok szívesen átveszik, hogy leközzöljék. Véleményét tisztelik és személyét nagyon szeretik az Egyesült Államok milliói. Mindig megértő és humánus, a zsidó ügyekkel kapcsolatosan is.

40% zsidó önkéntes

Akiknek jó a memóriájuk, emlékezhetnek arra, hogy egy időben — nem is olyan régen — a délafrikai Unio parlamentje rendkívül megszigorította a zsidók bevándorlását. Félt a zsidóktól, azoktól a szerencsétlen menekültekről, akiket elkergették a kultúra őshazájából — Európából. De azért sokszere bejutottak, a különböző kvótákon belül. És most jön a hír, hogy ezek a kelletlenül beengedett zsidók, az első felhívásra, önként jelentkeztek katonai szolgálatra. Az összes délafrikai önként jelentkezők negyven százaléka — zsidó. Ezt a körülményt természetesen örömmel regisztrálják az ottani hatóságok és sajtóorgánumok is.

Az ottani zsidóknak 40%-a önként jelentkezett hadiszolgálatra. Tehát eljöttek a pokolból és mégis vissza akarnak jönni, hogy a fronton harcoljanak a gyűlölt ellenség ellen. Pedig tehették volna azt is, hogy „dekkoljanak”, ne menjenek többet oda, hiszen már távol vannak és ki is vonhatja őket erkölcsileg is felelősségre? Senki! De van zsidó becsület és lelkiismeret. Amiért nem „muszáj”, mégis a hála érzése járja át őket, mert amikor menekültek, ott mégis emberi fogadtatásra találtak. Hála a befogadó brit népek és az a soha el nem alvó mélyszégyen gyűlölet, amely hevíti őket azok ellen, akik ok és indok nélkül elszakították őket az anyaföldtől, kivették kezükből a kenyeret és az utolsó falatot is.

Inkább meghalni a fronton, de becsülettel állani az emberek között. Vajon nem felejtjük ezt el a délafrikaiak? Vajon Capetown lakosai, a gyémánt és aranybányászaton meggazdagodott fokföldi lakosság tolerans lesz-e, amikor újra menekültekről van szó. Vagy hálátlanok lesznek, ami emberi szokás és gesztus? Egyelőre a zsidók példát mutattak és ezt örömmel és elégtétellel kell regisztrálniuk.

Bruno Jessy, a zsidó hős

Egy huszonhárom éves olasz katonatiszt Bruno Jessy, olyan aranyérmét kapott az olasz királytól, aki egyuttal Etiopia császára is, amely mindössze száz olasz katonának van meg. Ritkán osztják ki ezt élő katonák között és ezért kétszeresen érdekes, hogy egy zsidó kapta meg, aki az olaszországi hit-

Leitner Zoltán:

Hajnali támadás a 176-ik magaslaton

Az 176-os magaslati ponton, két kilométernyire a Siegfried vonal előtt beásta magát a francia őrfárat. Egy alhadnagy vezetésével helyezkedtek el az első vonalon, a Cote 176-on, amint azt a katonai térképek mutatták. Parancsuk az ellenség megfigyelése volt és azonnal jelenteni kellett mindazt, amit észlelnek. A fronton napok óta teljes csend uralkodott. A két többmillió hadsereg farkasszemet nézett egymással. Gaston Dupont, az őrfárat alhadnagya, párisi fiatalember volt, azok közül az igazi franciákból való, akik mindig kedvesek és könnyedén állják meg helyüket az élet legsúlyosabb perceiben is. Dupont nem szerette a háborút, ahogy az kulturális emberknél természetes is, de amikor menni kellett a francia föld védelmére, egy pillanatig sem gondolkodott azon, hogy ez másképpen is lehetne...

Alig két hete hagyta ott a párisi egyik gimnáziumot, amelynek tanára volt és felöltötte a zöldes-szürke francia uniformist. Nem pózolt, de nem énekelte hős indulókat sem. Mint igazi férfi viselkedett, aki eléget tesz esküjének százszázalékosan. Az őrfárat többi tagjai nagyrészt munkások voltak. Értelmes, tájékozott francia munkások, akik tudják, mi a felelősség, tudják, hogy mivel tartoznak hazájuknak és

azt is érezték tisztán, hogy az emberiség szabadságáért küzdenek.

A kis csapatnak volt egy tagja, aki nem hordotta magát a francia jellegzetességet. Ez Alfréd Rosen volt, az elzászi fiú, aki érzelmeiben nem állott a többi mögött, bár szülei még a német uralom alatt élő Elzásznak polgárai voltak és Alfréd még gyermekkorában sokat hallott otthon a régi időről, amikor még a németek voltak az urak Elzászban.

Csendben beszélgettek a fiúk a kitépített fedezékben. Tudták, hogy életük minden pillanatában veszélyben van, hiszen nem kell sok, csak néhány kézigránát, egy-egy gépipyver, amint pásztazza a terepet, vagy srappnel-lövedék, mely ha belövi a terepet, egyikőjük sem kerül többé élve haza.

Halkan folyt a terefere. Párisi történetekkel igyekeztek elhessegetni az idő unalmát és helyzetük komolyságát ezzel akarták megkönnyíteni. Franciás könnyedséggel skótáltak egyik témáról a másikra. Előbb még pajzán történeteket meséltek el a párisi éjszakából, majd a volt népront kormány hibáit és előnyeit taglalták. Mi lett volna, ha Léon Blum másképpen irányította volna az ügyüket és ha a szociális társadalmi kiépítés tovább folyik?... Alfréd Rosen nem szólt bele a vitába. Hallgatott. Gondolatai otthon jártak. Nem volt már egészen fiatal és a strassburgi Foch marsallról elnevezett téren jólmenő szabósága volt. Olyan egészen finom szabóság, ahova a legelőkelőbb strassburgi polgárok jártak. Ő maga évente kétszer is elutazott Londonba, hogy a divetnek a „latest fashion”-el kedveskedjék. Meg-

nézte egyszer az epsomi derbyt is, hogy az angol gentleman-eket eredeti felvonulásban lássa, a szürke cilinderekben és a megfelelő zakettekben.

Rosen gondolataiban elmerülten hallgatott és csak féltüllel figyelt oda a fedezékben folyó beszélgetésre.

— Te miért hallgatsz Rosen? — kérdezte tőle az alhadnagy? Szerették a csendes, komoly elzászi zsidó fiút, az egyetlen zsidót a kis csapatban. De nem is gondoltak volna rá másképpen, hiszen a franciák nem németek, a franciák felelősségteljes, megértő kultúreberek. Eszükbe sem jutott, hogy erre végre Rosen zsidó... tudták, hogy jó katona és jó fia a glorie nemzetének és ez elég volt nekik. Rosen maga elé meredt, ma' halkan megszólalt:

— Fiúk, ne vegyétek rossz néven, ha egy kissé szomorú vagyok és ha ti nem is beszéltek róla, én kell mondjam, hogy mégis furcsa ez a mi zsidó mívtunk. Hazagondoltam a kiűrtet, néptelen Strassburgra és közben eszembe jutott, hogy odaát — és itt a német front felé mutatott — rokonaim élnek. Lipszében laktak nagyszüleim és most is vannak ott unokabátyáim. Már csak kevesen, mert hiszen nagyrésztüket kegyetlenül elkergették. Ne vegyétek hencsérésnek, ha azt mondom, hogy ti „véditek” a hazát velem együtt, de nekem még külön elszámolni vajom is van a németekkel. Elvégre hét esztendő óta pokoli szenvedéseken mennek át ott zsidó testvéreim és amit csak menekültektől hallottam, akik átjöttek Elzászba, már az is elég volna, hogy örült indulatomban egymagam induljak elkeseredett

Köhögés**Nátha****Grippa**

esetén igyon

Málnási Mária gyógyvizet

melegtejjel, vagy teával keverve. Főlerakat:

Rothbart és Salgó

Oradea, N. Filipescu 23. — Telefon 27-70

köztség szövetségének is tanácstagja. Ez a kitüntetés arra ad engedélyt birtokosának, hogy szenátusi tagok jogával éljen, olyan kiváltságok birtokosa, amely feljogosítja arra is, hogy bármikor felkeresheti a királyt és a Ducet.

Az abesszin háboruban tüntette ki magát. Nem is egyszer, hanem többször. Először ezüst, majd bronz érmekeket kapott. Az aranyérmét meg a következőkért kapta: 1938 júniusában Jessy egy kis csapatot vezetett a felkelők tulnyomó erejével szemben. A felkelők megsebesítették. Jessy a vérvesztés dacára tovább folytatta a harcot. Egy ellen-séges barrikád megrohamozása alkalmából, ballábát turta át egy golyó. Súlyosan megsebesülve szállították vissza, de amikor megtudta, hogy másodszor is támadnak a felkelők, akkor Jessy főhadnagy kezébe vette a térképet és személyesen vezette a harcot. Azóta a legnépszerűbb katonák egyike a zsidó főhadnagy. Ezzel magyarázható, hogy kivételt tesznek vele és a legmagasabb olasz kitüntetést adták neki. Azt remélik, hogy ezzel enyhülni fog a zsidóellenes intézkedések sora is Itáliában. A zsidó tiszt nagyon népszerű és mindentelé beszélnek róla a legnagyobb elragadtatás hangján. A nagy kitüntetést nemrég, november 15-én adták át neki, diszes ünneplések között.

Valahogy úgy érezzük, hogyha a németek gyűlölködése és antiszemita érája megszűnik vagy enyhülne, abban a pillanatban Mussolini sem üldözné tovább a zsidókat. Az olasz nép nem antiszemita, de még a vezetők sem, csak „politika” miatt kell szenvedjenek az ottani zsidó tizezrek. Bruno Jessy főhadnagy esete nem fantázia szüleménye, hanem élő valóság.

rohamra — az egész német armádia ellen. Ezekre a rémségekre gondoltam, a templomegetésekre, a meggyalázott Szentírásra, amelyet lábbal tiportak, az apátlan-anyátlan gyermekekre, akiket elkergették a szélrózsa minden irányába, a bécsi vak zsidó gyermekekre, akiket vonatra ültettek rendeltetési hely nélkül. Ti is gyűlöltétek őket, mert harcolni, sőt lehet, hogy meg is kell halnunk miattuk. Mert ők világot akarnak hódítani, mert ők le akarják gázolni az összes európai nemzeteket, köztük a dicső francia népet is. De legtöbb okom mégis csak nekem van a gyűlöletre. Hogy úgy mondjam, nekem perszonifikált ellentetem is van velük. Lipszén családomtól mindent elraboltak, vagyont, becsületet... mindent.

Alfréd Rosen szomorúan kezébe hajtotta fejét és elgondolkozva szívta cigarettáját. A többiek hallgattak, csak Crois Olivér, — aki a Renault autógyár munkavezetője a polgári életben, — nagyot fújt cigarettájából és kijelentette:

— Vadak azok, akik embertársaikkal így bának... megérttem Rosen bajtárs lelki fájdalomát és gyűlöletét...

Sokáig hallgattak, míg újra Rosen törte meg a csendet és folytatta:

— Él Strassburgban közvetlenül üzletünk mellett egy német. Egy amolyan gyanusan élő német. Nekem mindég az volt a benyomásom róla, hogy folyton odaát kacsintgat. Sokat molesztált engem is. Ahol lehetett, ártott is. Nem fontos ugyan, de megmondom a nevét is: Paul Hardt-nak hívják. Egy ízben éjnek idején együtt mentünk hazafelé, amikor bozzám csatlakozott és azt mondta:

Fatális tévedés!...

Két héttel ezelőtt leközlöttük a nagyváradi kikeresztelkedettek névsorát. Óvatosan és körültekintően, a nagyváradi nyugati szertartású hitközség hivatalos jelentése alapján közlöttük a névsort. Most ezzel kapcsolatosan egy kis helyreigazítást kaptunk a hitközségtől, de előbb elmondjuk, ahogy mi értesültünk erről a tévedésről.

Él Nagyszalontán egy köztisztviselőben álló idősebb ügyvéd és bankigazgató: A neve: Dr Barta Ferenc. Egyik keresztény bankigazgató mutatta meg neki a „Né-pünk”-nek azt a számát, amelyben a névsor állott.

— Nem is szólsz nekünk, hogy kikeresztelkedté? — mondotta régi jó barátja.

— Én? Hogyan, én kikeresztelkedtem? Honnan veszed?...

Másnap a bankigazgató az első vonattal bejött Nagyváradra és megkérdezte a hitközséget, hogy vajjon őt gondolják? Mert fivére, dr Barta Andor, a nőgyógyász, valóban kitért, de ő sohasem! Elvégre 67 éves ember és még a gondolatától is irtózik, hogy ne a Szentegylet temesse el.

— Ebben a korban nem tesz ilyet az ember és mi okom is volna rá? Maradok, aki egy életen át voltam: zsidó...

Valósággal kétségbeesett a hirre. Kérte a hitközséget, hogy értesítsék a szalontai hitközséget, hogy ez nem igaz. Dr Barta Ferenc nem tért ki.

Jól esik, hogy még vannak ilyen zsidók, akik ennyire indignálódnak, amikor ezzel „gyanusítják” őket. A hitközséghez is elment és a nagyváradi nyugati szertartású hitközség a következő közlésére kért fel bennünket:

— A nagyváradi kikeresztelkedettek névsorában egyik utóbbi számunkban közöltek között szerepel dr Barta Ferenc nevű ur is. A nyugati szertartású hitközség anyakönyvi hivatalának közlése szerint az évi jelentésben szereplő név nem azonos dr Barta Ferenc szalontai bankigazgatóval.

Természetesen mi is készségesen helyet adunk ennek a közlésnek és nincsen egyéb kívánságunk, csak az, hogy bárcsak az összes szereplők jelentkeznének, hogy

— Ti zsidók itt Elzászban most nagyon jól éltetek. Elvégre ezek a négerbarát, elkorcsosodott franciák nagyon jóba vannak veletek. De eljön még a mi időnk is. Elzász nem lesz sokáig francia. Majd jövőnk mi is legázoljuk ezt a nációt. Nem szóltam egy szót sem, de amikor már nagyon szemtelen lett, figyelmeztettem, hogy ne folytassa tovább, mert fejjelentem, elvégre francia vagyok és szeretem hazámat. Nem tettem meg, de azóta nem is köszöntünk egymásnak és ádáz gyűlölettel néztek reám. Rajta keresztül még jobban meggyűlöltem őket... A háború kitörése napján eltűnt. Azt suttogták róla a környéken, hogy átszökött Németországba.

Hirtelen telefonberregés riasztotta fel a beszélgetőket. Az ezredparancsnokság érdeklődött, hogy nyugalom van-e? Majd parancsot adtak, hogy hajnalban induljon el három ember patruliba és tegyenek majd jelentést arról, hogy mit észlelnek a két front közötti Senki Földjén.

Dupont alhadnagy körülnézett bajtársai között és kijelentette, hogy előbb hallani akarja, van-e önként jelentkező és ha nincs, akkor megnevezi a három katonát, akiknek ki kell majd menni az őrzőratra. Rosen eldobta félig elégett cigarettáját s mintha csak egy új elegáns szabású öltönyről lenne szó és nem életről-halálról, bejelentette, hogy ő menni akar. Utána még ketten jelentkeztek. Azután lepihentek, mert hajnalig még volt néhány óra idő az alvásra. Elvégre az ilyen őrzőratnál nagyon fontosak a pihent idegek.

D. Steierné

szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsíros, miteszeses bőrt a legrövidebb időn belül tökéletesen rendbehozzák. Estélyi kikészítés!

Oradea,**Telefon 19-66****Piața Reg. Maria 1. (Dermata felett)**

kérem, itt fatális tévedésről van szó. De őket nem izgatja a zsidó temető. Sőt az egyik bankigazgató Nagyváradon, aki a kikeresztelkedők között van, állítólag azt mondotta volna, hogy bankjának zsidó ügyészével nem is akar egy temetőben nyugodni és ezért hagyta el vallását. Ennyire megy a gyűlölködés.

Visszont dr Barta Ferenc szalontai bankigazgató zsidó maradt. Nem jár köszönet érte, elvégre ennek a sokat üldözött, de azért dicső nép egyik atomjának lenni van olyan dicsőség, mint... renegátnak lenni. Nekünk legalább ez a nézetünk és örvendünk, hogy dr Barta Ferenc bankdirektor ur is egynézeten van velünk!

— KIUJULT A VEGYESHÁZASSÁGOK ELLENI HADJÁRAT. A Daily Telegraph jelenti Berlinből, hogy egész Németország területén kiujult a hadjárat a zsidók és árjak közötti vegyesházasságok megakadályozására. Ismeretes, hogy azok a vegyesházasságok, amelyeket még a nürnbergi törvénykezés életbeléptetése előtt kötöttek, továbbra is érvényesek maradtak. Tekintettel azonban a lublini zsidóállam megalapításának tervére, amelynek célja zsidótlantani az egész birodalom területét, a nemzeti szocialista párt most elhatározta, hogy kényszeríteni fogja a vegyesházasságot kötött házastársakat a válásra. Ugyanakkor azt sem engedik meg, hogy a zsidó házastárs magával vigye Lublinba árja házastársát, mert az ellenkezik a kormány ama szándékával is, hogy Lublinban kizárólag zsidó fajukat telepítsen le.

Öt óra volt, amikor felcélhódtek hárman, hogy elinduljanak a veszélyes utra. Rosen csuszott ki először a mély fedezékből és utána kuszott ki két bajtárs. Lassan indultak el. Első céljuk az volt, hogy elérjék a száz lépésnyire levő kis erdő szélső fát. Onnan már könnyebb volt az út... Nagyon óvatosan mentek előre, mert teli volt az út aknákkal, melyek közül egyik-másik bármely pillanatban robbanhatott. Rosen nem félt, sőt boldog volt, hogy most fegyverrel a kezében mehet az ellenség felé. Most végre nem nyomorult, fegyverétől megfosztott lehetetlen zsidó párta, mint németországi testvérel, hanem a francia hadsereg uniformisába öltözött frontharcos, aki szemben állhat azokkal, akik annyira gyűlölik a zsidót.

Kínos igyekezetünknek meg volt az eredménye, minden baj nélkül elérték az erdő szélét. Ott már kissé felemelkedtek, mert a talaj nedvessége egészen átitatódott ruhájukon és az erdő fái jól takartak. Fejükön a nehéz rohamsisak, kezükben a fegyver, oldalukon a kézigránatok... amugy is kifárasztotta őket.

Egyszerre halk mozgást észleltek. Rosen és két társa lehasaltak. Majd halk suttogást hallottak. Rosen tudott németül, így egyes szavakat is kivehetett az ellenséges beszédből. Német őrzőrat volt a kis erdő másik szélén. Öten-hatan lehettek. A fák mögött jól elrejtőztek, nem is sejtették, hogy a közelben figyelik őket.

— Ott, ott kell lenni a kis különítménynek, — mutattak arra a német katonák, ahol a francia be-

A jezsuita nevelésű portugál marannus grand...

Uriel Acosta, az amsterdami zsidóság nagy drámai alakja

Egy XVI századbeli nagy kétkedő életdrámája

A „Népünk” eredeti történelmi riportja

1.

AZ ELTAVOZOTT VISSZATÉR A ZSIDÓSÁGHOZ...

Uriel Acosta. Dalamosan hangzik ez a két szó: Uriel Acosta, holott mögötte hatalmas élettragédia áll, amely most különböző szempontok miatt lett különösen időszerű. Az egyik szempont: hogy a XVI-ik században mások voltak a zsidók, mint napjainkban. Akkor Gabriel Da Costa, aki katolikus szellemben nevelkedett, amikor ráeszmélt arra, hogy szülei marannusok voltak, tehát kényszerrel katolizáltak, akkor otthagya kastélyát, jómódját és társadalmi állását és újra zsidó lett. A másik szempont, ami most különösen aktuálisá teszi Acosta életörténetének felvázolását, az, hogy Portugáliából Amsterdamba ment, ahol hatalmas összekötőközi volt a zsidósággal és rányomta bélyegét az akkori amsterdami zsidóság életére.

Da Costa Gabriel, a későbbi zsidó Uriel Acosta példaképe lehetne, hogy miképpen tér vissza a rég elhagyott zsidósághoz. Míg a mostani zsidók éppen fordított módszert folytatnak. Szöknek, elhagyják, dezertálnak a zsidóság sorából, hogy ezáltal megszabaduljanak az intakt zsidó szellemet beszármaztató és gyűlöltető tények. Gabriel Da Costa életéről levonhatjuk a tanulságokat minden irányban. De hogy ezt tehesük, meg kell ismernünk életét, amely valóságos regény, csak abban különbözik ettől, hogy létező személyiség volt, akiről sokat és sokszor írtak már és bizonyára nem végzünk hiábavágó munkát, amikor Acosta életét megismertetjük olvasóközönségünkkel.

2.

URIEL ACOSTA ÉLETE

Ma egyszerű lexikális adatokat vennénk elő, azt írhatnánk, hogy 1590-ben született Oportóban, Portugáliában és meghalt 1640-

ben Amsterdamban. „Foglalkozása” író és filozófus. Mindkettő és lényegében egyik sem. Több volt annál, sokkal több. A maga nemében is páratlanul álló személyiség, aki egyidőben gyűlölt, kiközösített, megátkozott volt. Félték tőle, mert kétkedő forradalmi szelleme nem tudott alárendelten beilleszkedni a zsidók korlátai közé.

Már ahogy kezdődött élete, az maga is érdekes. Abban az Oportóban született, ahol éppen a legutóbbi években is hatalmas visszatérési folyamat zajlott le. Abban a portugál városban, ahol marannusok most négy évszázad után hetedik, vagy nyolcadik generációjukban térnek vissza a zsidósághoz. Senkisésem üldözi őket, senkisésem kényszeríti katolikus hitük megtagadására, de a vér szava mindennél erősebb és napjaink Dos Barros kapitánya, aki hatalmas templomot építtetett néhány évvel ezelőtt Oportóban, talán újra Uriel Acosta szellemét idézi, talán az ő példája lebeg előtte és híveinél, amikor ma hozzánk visszajönnek, hozzánk, az üldözött, sokak által annyira gyűlölt zsidóságunkhoz.

3.

AHOGY ELINDULT...

Erőszekekkel katolikus hitre térített apja Gabrielt a jezsuitákhoz adta nevelésre és 1615-ben kincstárnoka volt már egy alapítványi kolostornak. Szép és kecses ifjú volt, aki boldogan élte a délvideki örök és szenvedélyes tavaszának kék égboltozata alatt a gondatlan portugál főúri ifjak életét. Sötét haja hullámozott és bársony zekéje messziről jelezte, hogy Acosta, a fiatal katolikus mágus, a legelőkelőbb családok egyike az akkori Portugáliának. Kétségek gyötörték, de nem zsidó mivolta miatt, hiszen arról nem sejtett semmit, de a fényes szekerházak szertartásait, a leláncolt szellem kételkedésével fogadta. A jezsuiták az új rend tulbuzgóságával igyekeztek a lelkeket

Még egy pillanat és elérjük a kavernát... Rosen két lépésnyire a céltól elvágódik. Azt hitték taktikából. Csak amikor a másik két katona visszaérkezett, néztek utána, hogy mi történt vele...

Rosen Alfréd láblovást kapott és amikor estefelé megszüntek a harcok, hátravitték a kórházba. Dupont alhadnagy jelentette az esetet és az ezredes már a telefoni jelentés után megdöcölte a bős katonát... A nagyvezérkar pedig másnap jelentette: kisebb járőrharcok a front egyes szakaszain. Különben nyugalom...

Rosen hetekig fekvő beteg. Lázalmában gyakran beszélt német katonákról, akikre látta, meg strassburgi szomszédjáról, akire haragudott és akit annyira gyűlölt.

Alfréd Rosen, a strassburgi zsidó katona sebesülten gyógyult. A német golyó egyik lábán nagy roncsolást végzett és csak a véletlen mentette meg attól, hogy nem amputálták. De volt benne valami elégtétellel, valami jó érzés, amit ő maga sem tudott eléggé analizálni. Soha nem átkozta a sorsot, hogy miért is kell neki annyit szenvedni. Inkább valami megnyugvásfélét érzett, amiért nem kellett neki megaláztatott, fegyveres, rohamosztagos ifjak előtt rohanni és buzdítani erdőskön át, mint a németeknek, ha más országba akartak jutni, ahogy sok ezer németországi zsidó testvére tette, hanem szembenállhatott és harcolhatott az örök ellenségével.

Lábbadozásának idején levelet kapott a frontról. A 176-os magaslat előőrsének tagjai írták. Amikor a levelet olvasta, előbb elsápadt, azután lángolni kezdett az arca az izgatottságtól.

megfogni, de Gabriel titokban lázadott e szellem ellen. Apja, aki már elhalt, arra szemelte ki, hogy papi szellemben nevelkedjék, azokat a törvényeket tanulja. Csak a vallási tulbuzgóság predesztinálta a vele hasonló ifjakat arra, hogy együtt tartson a nemességgel. Fiatalkori tépelődések bántották Gabrielt és legnagyobb boldogsága volt, ha Oporto környékén lovagolhatott egyedül és elmerülhetett gondolataiba. Irigylte az együgyű boldog lelkeket, akik az Ave Máriákat mormolták, irigylte a halászt, aki boldogan szállt a tengerre, hogy kivesse hálóját és bízott a szentekben, amelyek megvédik őket minden bajtól és veszélytől.

4.

DON DIEGO DE BALTHAZAR AZ ORVOS...

Egyik ilyen sétája alkalmából egy jól táplált öreg urat látott, aki egy ráncosképző öregasszonytól a piacon megkérdezte, hogy eladta már a zöldségeket? Ráismert: Don Diego de Balthazar volt, aki nem régebben még a logika professzora volt a coimbrai egyetemen és most, mint orvos fejt ki működést Oportóban.

Beszélgettek és a keserű gyökerek élvezetét jónak találta az orvos, mire Acosta megkérdezte, hogy azt miért javallja? Mert jó vért csinál, — mondotta az orvos.

— Talán a trappistákkal tartasz, akik a husevést ártalmasnak tartják?

Beszélgését elmondotta egy kollégiumi barátjának, Frey José-nak, mire az feljelentette az orvost a Szent Hivatálnál, mint titkos zsidót. A Szent Hivatalt, ahogy az inkvizíciós véstörvényeseket nevezték, 34 nyomot tudott, ahogy a titkos vérehek kiszimatolták a zsidót. Egy ezek közül az volt, hogy az

A levél — többek között — ezt tartalmazta:

... amikor téged a szanitések civíttek, a tűzharc tovább tartott. Egyik bajtársunk, az a kedves cserbourgi fiú, aki oly sok tengeri halandóval beszélt nekünk, egy srappelszállánktól könnyebben megsebesült. De a legérdekesebb — tudom érdekelni fog — hogy a parancsnokság rendelkezett azt a németet, akít a te golyód terített le, mi hoztuk be, hogy elismessük. Képzeld el — ismerős név volt! Szinte hihetetlennek látszik, de mi magunk meggyőződünk róla: a halott: Paul Hardt volt, a te strassburgi németed. Lehet ugyan, hogy a nyolcvan millió német között van két Paul Hardt is, vagy talán még több is... de a nickel tokban ez a név volt... mi sokat gondolunk mostanában erre a véletlenre és még jobban érezzük, hogy a szűz utjai milyen kiszámíthatatlanok. Különben most pihenőben vagyunk és amint hálottuk, téged felcserjésztettek kitüntetésre, amit bizonyára meg is fogsz kapni... Bajtársaid valamennyien ölelnek és alig várják, hogy mielőbb újra közöttünk légy. Vagy még inkább azt, hogy legyen vége a háborúnak... és te is mehess vissza a strassburgi szabadságodba és városod lakói is mind visszatérhessenek otthonukba.

★

Alfréd Rosen sokáig tartotta kezében a levelet és Isten ujját látta ebben. Jó felként arra, hogy a franciák győzni fognak, hiszen ő már legyőzte személyes ellenségét...

ásolt patul tartózkodott. Lassankint arrafelé csusztek. Roseneket teljesen elfeledte egy kis cserje, őket nem látták. Tudták, hogy a németek felakarták robbantani a 176-os magaslaton levő francia őrhelyet. Félórúig tartott, vagy örökkévalóságig, nem tudni, amíg lesték a németek óvatos előbbrehaladását. A percek óráknak és az órák éveknek tüntek.

Ötven lépés, husz lépés — tíz lépés... azok odabenn talán nem is sejtik. Rosen érzi, hogy ütött a cselekvés órája. Térde emelkedett és célzott. Egy németet eltalált. Azok körülnéztek, látták, hogy hátuk mögül jön a golyó, azonnal rajvonalba fejlődtek és elindultak visszafelé az erdő irányába. Odabenn a fedezékbe is hallották a puska lövést és nem feltételeztek egy perc sem, már onnan is megszólalt a gépfegyver. A német őrző két tűz közé került. Nem tudták, hányan vannak elől és hányan a hátuk mögött. Fegyvertűz ropogott, egy-egy elhajított tojásgránát robbant, a frontokon is figyelni kezdtek, egy-egy ágyú is eldördült és a németek rohanni kezdtek vissza a német állások felé...

Rosenék mellett kellett elrohanjanak a németek. Hirtelen felugrott a strassburgi szabó, Gamelin tábornok egyszerű közkatonája, a legendás pui-uk egyike és az egyik németnek rohant szuronyt szegezve. Egy pillanatra meghökkenett a német, de amikor fegyverét használni akarta, már a francia katona szuronya átfúrta szívét... A másik két francia is tűzelt, majd rohantak ők is saját állásaik felé... Mindkét részről gépfegyvertűz alá vették a terepet. A golyók élesen kopogtak a fákon...

illető pesszach ünnep táján keserű füveket és gyökereket eszik.

5.

A TUDATALATTI FELISMERÉS
ELŐRETÖR ÉS KÖVETELŐDZIK

Acosta meglepetéssel érezte, hogy míg régebben borzalom töltötte el, ha a zsidókra gondolt, most amikor hallotta, hogy az orvost elfogták, ez titkos rokonszenvvé alakult át. Lassan erő, önmagában fejlődő szkepticizmusában eszébe jutott, hogy az egész faj protestált minden körülmények között és minden veszély dacára a keresztény sematizmus ellen. Ez a faj — és itt hirtelen szíve hangos dobbanásával és vére különös bizsergésével ráeszmélt arra, hogy — ez az ő fajtája volt... Ez a felismerés, amely eddig tudata háttérébe húzódott meg, most keményen előretört és követelőzött.

Visszaemlékezett a keserű füvek vásárlására a piacon s most már megértette, hogy Peszach előestéje volt. Hirtelen megértette ebben az egyház és zsinagóga titkos testvériségét és ellentétét. Egy zsidókkal — titkos zsidókkal — átitatott társadalmat látott, amely állhatatosan és örökké kitartott. Ez volt az oka annak, hogy a vigyázatlan orvos átlátzó tréfával próbálkozott, mivel őt tévesen Izrael nagy közösségének egyik tagjául tartotta.

Da Costa összehozta, amikor arra a máglyára gondolt, amelyet Lissabonban gyermekkorában látott, amikor de la Asuncion-t, a franciskánus zsidó barátot a király, királyné, az udvar és a csöcselék jelenlétében ünnepélyesen elégették. Talán az orvos letartóztatását az ő beszélgetése okozta, amit Frey José-val folytatott?

6.

IELKGYÖTRÖDÉSEK

Nagyon gyöttrődött és visszavonult a dombcsucson épített szép kastélyba, amely brazilai sokszínű fából készült. Remek épület volt. Lapozgatni kezdte az Ó-testamentumot és éjszakákon keresztül izzó arccal és szikrázó szemekkel olvastatta a prófétákat és mintha új börtöl részegedett volna meg. Mily felséges gondolatok, mily vágyakozás a jog és béke uralma után. Milyen hasonásai voltak az igazságnak ezek a zsidó próféták. Olvassatta Mózes öt könyvét és átittasult, amikor azokat a részeket nézegette, amelyek a szegények istápolását, az idegenekkel való jó bánásmódot jelentették: azok a pregnáns kitételek: mint „szeresd felebarátodat, mint tenmagadat”, meg az, hogy „légy az én népem.”

Felmerült benne a kétely: vajjon miért szakadtak el ettől a néptől az ő elődei? Hiszen ez a hitvallás, mily fenkölt és mily egyszerű?

Lehetnek-e ezek az áttérték igazi keresztények? — kérdezte magát. Visszaidézte úkapát, apjának buzgó hitét és saját vallásgyakorlatának buzgó és hosszú éveit. Nem hiheti, hogy ősei hypokriták lettek volna. Az bizonyos, hogy a Da Costák nem voltak gyávák és — ő sem lesz gyáva, ha valóban eléri a nagy felismeréshez.

7.

AZ INKVIZÍCIÓ BORZALMAIBÓL

Kínosította a kétely arravonatkozólag is, hogy vajjon valóban ő okozta volna a zseniális ősz orvos szerencsétlenségét? Nehány nap múltán megtudta a valót. A dominikánus zárda irodájában a titkár megkérdezte, hogy „új rókákat” nem-e hajtott fel. Megtudta, hogy Frei Josének elmondott néhány szava elég volt ahhoz, hogy az orvos ellen eljárás induljon.

— Az orvos valóban zsidó? — kérdezte Acosta.

— A vád még nincsen bizonyítva, de a héberek nyakasságával tartja magát. A róka ravaszságával, már három kihallgatása volt, de nem akar bűnbánó lenni. Most jönnek a kinzószeretek.

— És ha ártatlan?

— Ne félj attól, vallani fog az első szorításra.

És amikor Gabrielt rábeszítették, hogy vegyen részt a vallatásnál, akkor előbb irtózott, de később elfogadta a meghívást és álarokban végignézte az inkvizíciót. Már ott voltak az inkvizíció bírái, a sebész a földalatti boltzatban. Szellőzetlen cellák, rozsdás veretű foggantus súlyos ajtai. A másik oldalon a pókháló falhoz állítva különböző létrák és különböző magasságokban vasgyűrűk a falban.

— Álljon elő Don Ábrahám de Balthazar. — Ez kimászott a fordulásra szűk cellából.

— Nem vagyok Ábrahám, hanem Don Diego... Kedves bánásmód az Egyház hű fiával szemben, aki leghűségesebben szolgálta katolikus uralkodóját. Ki vádol engem zsidó szokásokkal? Szembesíts az elvetemülttel!

— Ezt nem lehet törvényeink szerint, de valljál, valljál.

— A vallomáshoz bűn is szükséges. Nekem nincsen bűnöm. Gabriel de Costa józan és tanult fiatal senhor, de nem érti a tréfát. Nem vagyok egy cseppet sem inkább zsidó, mint Da Costa maga.

Amikor beszélt, Da Costa megértette, átérezte, hogy ő és a fogoly mindketten testvérek a zsidóságban.

— Hipokrita, — kiáltott fel önkéntelenül Da Costa...

— A kinzószeretek majd mindent bizonyítani fognak...

— Egy ártatlan embert kinzásoknak alávetni — ez rettenetes, — mondotta az orvos.

— Csútt! Hallgass! Ez nem egyetem! Hóhé, teljesítsd kötelességed!

Az álarcos férfi megragadta az öreg orvost és levethetőztette.

— Ha azt vallanám, hogy zsidó vagyok, kétszeresen rossz keresztény volnék, amennyiben hazudnék.

— Nem kellene metafizikai kibuvód, ha elpusztulsz a kinzások alatt, az nem lesz a Szent Hivatal bűne, hanem saját nyakasságod eredménye.

Ezután kötelekkel összekötötték, egy székre ültek és a köteleket a két, falban levő vasgyűrűn huzták keresztül.

Don Diego összeszorította fogait és nem vallott. A hóhé mindjobban szorította a köteleket, míg a vér kísérkedt az áldozat kérmei alól és az élesszerű vaslétrát állandóan meztelen kulcsfontjához ütögették.

— Megállni, — hangzott a sebész kiáltása, — még egy ilyen huzás és belepusztul...

De Gabriel Da Costa sem bírta tovább. Halál-sápadt volt az álarc alatt, reszketett, mintha az ő husát vágta volna a kőtel. Csodálta az orvos hősiességét és megvetette saját gyávaságát. Gabriel Da Costa borzengó megfigyelést szerzett a zsidóság fenköltőségéről és retentő szenvedéseiről...

8.

SZOLIDARITÁS A KINZÓKAMRÁBAN...

Egy hét múlva hallotta, hogy Don Diegot felmentették a zsidó szokások vádjai alól és szabadlábra helyezték. Ellenállhatatlan kényszer kergette, hogy felkeresse az orvost. Nehezen jutott be a boltoszat szobába, ahol párnák között, bekötözött testtel feküdt az öreg ember...

A beszélgetésük kezdetén az orvos tagadta azt,

mintha zsidó lenne, mert nem bizott Gabrielben. De amikor ez nyíltan és hangosan kijelentette, hogy ő is zsidónak tartja magát.

— Szép zsidó vagy, ha nem tudod, mi a keserű gyökerek jelentősége husvét ünnepén.

— Valóban én nem vagyok sem zsidó, sem keresztény, — mondta a fiatal ember szomorúan. — Kereszténynek nevelték, azonban lelkemet kételyek marcangolják.

Don Diego még ezután is sokáig mekaçskodott, amíg végül bevallotta, hogy zsidó. Viszont Gabriel elmondotta, hogy ő volt az, aki a „hypokrita” szót odakiáltotta neki a kinzókamarában. Ezután megtudta, hogy az inkvizíció sebésze is zsidó és titkolja, hogy ezzel segítsen testvércin. Tőle tudta meg, hogy az összekötözésnél vissza kell tartani a lélekzete és hogy vagyona felét fel kell ajánlja az egyháznak, akkor megszabadul.

9.

ZSIDÓK EGYMÁSRA TALÁLNAK...

Ezután az orvos behívta Jante leányát, hogy hozzon a titkos pászkából és borból, mert most pesszach ünnep van és sokáig beszélgettek még a zsidóságról. Megmagyarázta Gabrielnek a kovásztalan kenyerek ünnepét, miközben ettek a pászkából.

— Amszterdamból csempésztem, — mondotta az orvos.

— Amszterdam zsidó város?

— Nem kimondott zsidó város, de a nyugati Jeruzsálem. A kis Hollandia, mióta a pápistákat legyőzte, nem folytat üldözést poltikát. Hollandia inkább hajó, mint ország. Régi barátaim egyrésze ott gyűlt össze.

— Miért nem csatlakozol hozzájuk? — kérdezte Gabriel.

— Szeretem Portugáliámat. Itt születtem, itt is akarok meghalni. Szeretem hegyeit, folyóit, völgyeit.

Gabrielt nem győzte meg az értelmes orvos gondolkozása, bár nem szerette meg. Sokszor lálogatta meg ezután, mint egyetlen zsidót, akit ismert. Bibliát kölcsönzött tőle és virágot vitt a kis Jantének. Miután anyjának bevallotta kételyeit és anyja is elárulta, hogy zsidó származása, csak eddig titkolta, elhatározták együttesen, Vidal öccsével együtt, hogy eltávoznak Portugáliából és elmennek Amszterdamba.

Nem bír tovább élni ebben a kettősségben, nem bírja az állandó titkolózást, az állandó életveszélyt. Különbben is mélyesges zsidó szellemben akar tovább élni — és lassankint eladogatták kincseiket és bár fájt otthagyni anyagi jólétüket, a tisztelget, amiben részük volt, az igazság szava mindennél erősebb volt és elhajóztak együtt az egész család — Amszterdamba.

Erről azonban legközelebb.

Már csak rövid ideig tart a

London
kötőde

hatóságilag engedélyezett

Véigeladása

Vásároljon míg a készlet tart

Oradea, Str. Avram Iancu 1. Sas-palota

Alapítványok

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.

Telefon: 24-40

Naptár 5100

Péntek: Tevet 3, december 15.

Szombat: Tevet 4, december 16.

Heti szidra: וַיִּשָּׂא

Heli haftora: וַיְדַבֵּר ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.21

gyertyagyújtás 4.31

Istentisztelet kezdete 4.41

Szombat befejezése 5.37

Muftik és zsidók

Létezik egy mohamedán főmufti, aki endekivül sokat ártott már a palesztinai építési munkának. Ez a Hadzs Emin el Husszeini két esztendeje száműzetésben él, de azért távolról ő irányította az arabok terrorizmusát. Mostanában megszökött eddigi száműzetési helyéről és Bagdadba tette a székhelyét. Ez a mohamedán főpap sok ezer embernek halálát okozta már. Egy-egy arab terrorista, ha elfogták, halállal lakolt, miért fegyvert mert emelni a brittek ellen. Viszont a felbujtóval, minden terrorakció szipiritus-rectorával még ma is tárgyal az angol kormány. Nagykegyesen most már kijelenti, hogy hajlandó békésebb eszközökkel tárgyalni és a Fehér Könyv alapján felvenni a tárgyalások fonálát. Ezt azért is teszi Hadzs Emin el Husszeini főmufti, mert az angolok tudtára adták, hogy vége a kesztyűs kéz politikájának. Most háboruban áll a birodalom és ilyenkor nem lehet tűrni, hogy bárhol is terrorakciók folyanak. S mily érdekes, hogy a „népharag” mennyire szaralyozható. Most nincsen terror Palesztinában, mert a főmufti így jobbnak látja. Az angol kormány viszont vigyáz, hogy ne történjenek semmi baja a forradalmár és a terrorista arabok vezérének, mert ez is a politikájához tartozik. Elvégre „elmérgesíteni” nem akarja a helyzetet. Ezért most a főmufti nyugodtan tárgyalgathat Bagdadban és arról adnak hírt angol és zsidó lapok, hogy megegyezés készül a brit kormány és az arab felkelők vezére között. Ez amolyan tipikus angol eset, amit mi kontinentális emberek nem nagyon értünk, mert ez az egynevezett „gyarmatpolitika”. Igaz, hogy mi egyszerűbben és kissé nyersebben más nevet is tudnánk adni ennek.

Viszont amíg Hadzs Emin el Husszeini arról tárgyal, hogy most már nem akar mindegy nap egy-két, esetleg tíz zsidót megenni, illetőleg megöletni, addig vajjon mit is csinálnak a zsidók? Mondjuk a palesztinai zsidók?

Két vegyész, két palesztinai zsidó vegyész-tudós azon fáradozik, hogy enyhítse a háborus nyomorúságot és megmentsen minél több embert a korai, fájdalmas és keserű haláltól. Találmányuk a mérges gázokkal kapcsolatos. Új módszert találtak fel a légzőgének a mérgesgázoktól való megtisztítására. És új gázmaszkot készítenek. Tehát végezőben azon dolgoznak ezek a zsidó tu-

dósok, hogy minél hathatósabban védekezessen az emberiség a háborus barbárságok ellen.

Igy is van jól. Ez a kontraszt! A főmufti azért kap bókákat, köszönetet, hálát és valószínűleg angol kitüntetést is fog kapni, mert nem öli az embereket. Mert nem forgatja fel egy ország rendjét, mert lecsillapítja a felajzott kedélyeket és viszszerkergeti odujába az arab terroristát. Ő ezért kap majd elismerést.

Viszont a két zsidó tudós majd kap valami szerényebb elismerést, amiért megment sok tíz, vagy százezernyi embert a gázhalál rémségeitől. Ezért nem szívelnek bennünket a világ kisebbik felén. Mert mi mindig ilyen örültségeken törjük a fejünket, hogy hol lehet a nyomort enyhíteni, a bajokat megelőzni. Mert mi olyan orvosokat, olyan tudósokat adunk, akik embermilliók életét mentik meg. Míg a muftik és főmuftik azon török fejüket, hogy miképpen lehetne az Ur képmására teremtett lényekből minél többet, minél gyorsabban, minél „praktikusabban” a föld alá nyomni.

Ez az ellentét köztünk és muftik között. Sulyos, mondhatjuk áthidalhatatlan ellentét. Vagy nekünk kellene az emberpusztítás szolgálatába állani, — amit mi nem tudunk megtenni — vagy a muftiknak kellene végre emberségesebbeknek, illetőleg istenségesebbnek lenni. Amíg ez az ellentét közöttünk lesz, addig nem érhet meg a főmufti és mindazok, akik lélekben mögötte állnak!

— Egymillió dolláros alapítvány a newyorki vallásos intézmények számára. Samuel I. Roseman, a newyorki legfelsőbb bíróság tagja bejelentette, hogy Friedsman őrnagy egymillió dolláros alapítványt hagyományozott a newyorki zsidó intézmények vallásos szervei számára. Ezt a hatalmas összeget az adományozó intencióinak megfelelően a nagy amerikai metropolis rituális intézményeinek felsegélyezésére fogják fordítani, ami példadadó gesztusként kell hasonson a világ valamennyi országában élő zsidóknak, hogyha tehetik, adjanak zsidó közcélokra.

— Házasság. — Rosenthal Rózsi (Cluj) és dr Legmann Izrael (Band) folyó hó 10-én házasságot kötöttek. (M.k.é.h.)

— A csehszlovák zsidók a közép-európai zsidóság polgári egyenjoguságáért. A csehszlovákiai zsidók első londoni konferenciája több határozatot fogadott el, amelynek egyike a következőképpen hangzik: „Az Angliában élő csehszlovákiai zsidók egyesült bizottsága a következő kérelemmel fordult a vezető zsidó szervezetekhez: 1. Tegyenek intézkedéseket a közép-európai zsidóság jövődöbeli polgári egyenjoguságának biztosítására. 2. Gyűjtsenek össze megfelelő történelmi adatokat a zsidó történelemből és a zsidó etikából, hogy megvédjék a zsidó népet a nemzeti szocialista tanítások rágalmasainak hatásától. 3. Gondoskodjanak a közvéleménynek a fajteóriák felőli helyes felvilágosításáról, mert azok nemcsak a zsidóságot, hanem a békét, a demokráciát és a civilizáció lételapjait is fenyegetik.”

A siker egyik legfontosabb tényezője az egészség

Mindannak dacára, hogy ez köztudomásu dolog és hogy a gyomornak tevékenysége révén nagy fontosságot kell tulajdonítani, senki sem fordít kellő gondot szervezetünk eme részére.

Mérték nélkül nyelvünk le mindent és minden órában. Ezért nem létezik ember, aki egy bizonyos kor elérése után ne panaszkodna gyomorfájdalmakról és zavarokról. Gyomrunkkal szembeni visszaélésünk elkerülhetetlen eredményei a gyomor-bajok, és mindenféle bántalmak.

A modern orvostudomány sikereit felfedeznie egy olyan gyógyszert, amelynek az a nagyértékű tulajdonsága, hogy legmakacsabb 10—15 éves gyomor- és bélbetegséget, valamint vese-, epe- és májbetegedést rövid kúra után tökéletesen kigyógyít. A világhírű amerikai „GASTRO-D.” készítményről van szó, amely minden országban kipróbálva léven, milliónyi embert gyógyított meg, miáltal valóságos áldást jelent az emberiség számára.

„GASTRO-D.” kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 140.— lej utánvét mellett! Császár E. gyógyszertárában București, Calea Victoriei 124.

— Eljegyzés. — Silberstein Lilike (Halmosd) és Glück Andor (Tasnád) jegyesek. (M.k.é.h.)

— ÖTEZER FONTTAL JARUL HOZÁ A KORMÁNY A PALESZTINAI MUNKANÉLKÜLISÉG CSÖKKENTÉSÉHEZ. — Crosby körzeti kormányzó kijelentette a rison-lecion városi tanács képviselői előtt, hogy a kormány megadja a munkanélküliség leküzdésére kért pénzügyi támogatást. Ezt a támogatást a különböző intézmények csak a Vaad Leumin, a zsidó nemzeti tanácson keresztül kaphatják meg. Crosby közölte, hogy a kormány rövidesen ötezer fontot bocsát a palesztinai ipar rendelkezésére. A kormány más összegeket is fog a Vaad Leumi rendelkezésére bocsátani.

DIANA

erő, jókedv, energia forrása.

— 59.892 DUNAM UJ FÖLDBIRTOKOT VÁSÁROLT A KEREN KAYEMET. A Keren Kayemet, a zsidó nemzeti földvásárló alap a legutóbbi zsidó év folyamán 52.892 dunam földet vásárolt, ami rekordteljesítménynek felel meg az előző évek földvásárlásaival szemben. Ezáltal a Keren Kayemet jelenleg 471 ezer dunam zsidó föld birtokában van, ami a zsidó kézben lévő földdek 35 százalékát teszi ki. A zsidó kezében lévő földbirtokot egymillió 356 ezer dunamra becsülik.

— A főkormányzó ajándéka a tel-avivi muzeumnak. A palesztinai főkormányzó két értékes, antik kínai harangot ajándékozott a tel-avivi muzeumnak.

Egészségét veszélyeztető Nátház-Grippa-járvány ismét sok betegséget idéz elő.

Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a **kellemesen illatosított**

Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvja egészségét!

Ezüst

menorák, gyertyatartók,
serlegek, evőeszközök,
templomi kegyeszek bár-
mily művészi kivitelben leg-
olcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„TACAMUL“
ezüstáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

— AZ ANGOL ZSIDÓK A LENGYEL ZSIDÓ MENEKÜLTEKÉRT. A lengyel zsidó menekültek támogatására alakult zsidó segélyező bizottság 3500 fontot szavazott meg a Vlnában, 1500 fontot a Romániában és 250 fontot a Magyarországon tartózkodó zsidók segélyezésére. A. M. Kaiser, a bizottság főtitkára, tárgyalásokat folytatott az illetékes angol hatóságokkal annak érdekében, hogy a kormány engedélyezze a lengyel menekültek részére megszavazott száz ezer font részleges folyósítását. A menekültek felruházására és közszükségleti cikkekkel való ellátására alakult angol bizottságban a lengyel zsidó menekült segélyező alapot Elsley Zeitlin, az alap kincstárnoka képviseli.

— Alaska tiltakozik a menekültek tömeg-letelepítése ellen. Anthony Diamand, Alaska állam képviselője az Egyesült Államok kongresszusában megbízónak nevében tiltakozását jelentette be az ellen, hogy Alaszkát különleges bevándorlási országgá nyilvánítsák. Alaszka — mondotta — egy része az amerikai Egyesült Államoknak és éppen ezért követeljük, hogy az Egyesült Államok bevándorlási törvényeit erre a félszigetre is érvényesítsék. Megállapítható azonban, hogy ez a tiltakozás nem talált megértésre az amerikai közvéleményben. Diamand bejelentésével szinte egyidejűleg Norton Savage professzor, Newyork technikai főiskolájának vezetője levelet intézett a sajtóhoz, amelyben azt írja, hogy az Egyesült Államoknak „el kellene rejteniük fejüket a szégyenkezéstől,” hogy már előbb nem ajánlották fel Alaszka félszigetét a menekültek letelepítésének céljaira, hiszen ez a rendkívül gyéren lakott terület rendelkezik mindazokkal az előfeltételekkel, amelyek sűrű lakosság megélhetéséhez szükségesek. Az alaszka terv — írja Norton professzor — annál is életrevalóbb, hogy a menekültek bevándorlása elhelyezkedési lehetőséget nyújtana az amerikaiak ezreinek is, főleg a műszaki szakembereknek.

— LEMONDOTT NEWILLE I. LASKI. Az angliai zsidó hitközségek képviselő testületének, a Board of Deputiesnek legutóbbi ülésén Newille I. Laski, a Board elnöke, bejelentette, hogy hosszas megfontolás után elhatározta lemondását. Visszavonulásának oka személyi. Newille Laski a Board december 17-ikén tartandó legközelebbi ülésén adja át helyét, amikor minden valószínűség szerint megválasztják az új elnököt. Laski ezen az ülésen nagyszabású beszédben ismerteti hét éves elnöki munkásságának eredményeit.

Olcsón és jól ékezzhet

Herschkovits
orth. kóser pensiójában

BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejárat Strada Soarelui 7).

A zsidók eminens kötelessége

A kormány az ország lakosságához fordult, hogy járuljanak hozzá a hadsereg felszereléséhez. Ezt kölcsön formájában kéri, aminthogy érhető is, hogy amikor egész Európa vagy háboruban áll, vagy lábhoz tett fegyverrel áll őrt, akkor Románia is minden erővel fel kell készüljön. Nekünk zsidóknak meg kell hallani a hívó szót, mert hálával tartozik a romániai zsidóság annak a kormánynak, amely olyan nagyszerű politikát folytatott eddig, hogy megkímélte az országot minden nagyobb megrázkódtatástól. Minden egyes polgára ennek az áldott országnak hálás lehet elsősorban Öfelségének, II. Károly királyunknak, a kinek bölcsesége annyiszor elhárította a végzetet s utána a magas kormánynak, amely a sok veszélyes szirt között biztosan vezeti az ország hajóját.

A zsidó polgárságnak itt és ezzel alkalma nyílik háláját leróni az ország vezetőinek. Ne kérésse magát, hanem adjon. Ha kérnek tőle, adjon, anyagi erejéhez mérten. Ne legyen kicsinyes! Ezerszer hangsúlyozzuk, ne legyen kicsinyes. Gondoljon a német, osztrák, cseh és lengyel zsidóságra. Milyen szívesen adnának ők, ha nyugalmuk maradt volna, ha otthon élhetnének és nem kellene vándorbotlalt a kézben senyedni. A romániai zsidóság mind a mai napig megkíméltetett a sok csapástól. S ezt a kormánynak köszönheti. Ha pedig pénzzel lehet valamit megváltani, akkor tegyük azt. Mert a pénz nem érték, amikor családunk nyugalmáról van szó. Ha hadfelszerelési célokra kér tőlünk a kormány pénzt, adjunk. Mutassuk meg hálánkat és adjunk lelkesen, önmagunk elhatározásából, mert kétszer ad, aki könnyen ad, — mondják bölcsseink. Főleg gazdagjaink ne legyenek zsugoriak. Adjanak, mert nekik van miből. Adjanak azért, mert ha ellenük animozitással viselkednek, akkor ennek levét a szegény zsidók isszák meg. Adjanak, mert ma nem egyéni sorsot vállal minden zsidó magára, hanem a közösségre is tekintettel kell lenni. Egy rossz és szívtelen zsidóért tizezrek szenvedhetnek. Hogyan vállalhatja magára bárki is ennek ódiáját...

LEGIDEÁLSABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ,

epehajtó a dr. Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— Fontos ipari vállalat létesült a haitai öböl közelében. Az Émek Zebulonban, a haitai öböl közelében, a napokban avatták fel Palesztina egyik legjelentősebb új ipari vállalatának, a Consolidated Refineries Ltd.-nek néhány új üzemét, amelyekben világító olajat és benzint termelnek. Az új üzemek építési munkálatai több, mint egy évet igényeltek és 360 ezer négyzetméter területet foglalnak el. Az új finomító már az első hónapokban az előirányzott termelési mennyiség felét fogja előállítani. A munkálatok teljes befejezése csak a jövő évben ér véget. Az új üzemek egyelőre 3000 munkást foglalkoztatnak. Az építési munkálatokat kétszáz amerikai mérnök végezte, akik közül most hetvenen elhagyták az országot. Remélik, hogy az új üzemeknél nagyszámú helyi szakember, mérnök, vegyész és elektrotechnikus nyer elhelyezkedést.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

„Elysée”

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 1
(Golya-aruházzal szemben)

Tekintse meg áruraktárunkat vételköte-
zettség nélkül

Női fehérműk nagy választékban

Diva'salak, divatövek, keztyűk, harisny,
brossok, clipsek, stb. nagy választékban

Olcsó árak! — Figyelmes kiszolgálás

— AZ ÖSSZES ANGLIAI ZSIDÓ SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE. angol zsidóság képviselőtestülete, a Board of Deputies, legutóbbi ülésén a külügyi Joint bizottság egyik jelentésével foglalkozott igen behatóan. Ez alkalommal hangsúlyozták, hogy az összes angliai zsidó szervezeteknek kötelességük tevékenyen együttműködni, mert csak így képesek megvalósítani céljaikat. A háború lehetetlenné teszi, hogy az angliai zsidó szervezetek tényleges segítyt tudjanak nyújtani a német megszállás alatt lévő területek zsidóságának és ezért a Boardnak, valamint a többi zsidó szervezeteknek a semleges országok zsidóságának közvetítésével kell a nyomorban lévő zsidók segítségére sietniük. A felszólalás hangsúlyozták, hogy a legfontosabb teendő semleges országok zsidó szervezeteihez való kapcsolatok szorosabbra fűzése.

— OROSZORSZAGI LITVANOKK CSERÉLIK KI A LITVÁNIAI FEHÉR OROSZOKAT ÉS ZSIDÓKAT. A svájci távirati iroda megerősíti azt a hírt, amely szerint az orosz és litván kormányok között tárgyalások folynak arról, hogy a szovjetunióban élő litvánokat litvániai fehéroroszekkal és zsidókkal cserélik ki. Allag már meg is érkezett az orosz kormány delegációja Kaunasba, hogy a terv megvalósításának részleteit is megtárgyalja. Berlések szerint a megégyezés létrejötté körülbelül százezer Vilna környékbeli fehéroroszt és zsidót telepítenek át Szovjetországba, akiknek helyét a százezer oroszországban élő litván foglálja el.

— Egy menekülttábor kiállítását rendez. A „Nieuwe Rotterdamse Courant” egy kiállításról ad hírt, amelyet a Rotterdam melletti Heijplaat-i menekülttáborban rendezett. Festők, rajzolók, divattervezők, dekoratőrök és reklamrajzolók vettek részt, akik a 230 menekült között találhatók voltak. Abból a 60 centből, amelyet egy-egy házaspár kap és 40 centet, amelyet egy önálló férfi és nő. Ebből a pénzből sok nyersanyagot lehet beváltani, de azért ez nem vehető észre az állított anyagban.

— RITMIKUS TORNA-ISKOLAJA AXELRAD ALICE TORNATANÁRNOK MEGNYITOTTA ORADEA, STR. ENESCU 2. sz. alatt. Speciális gyermeksport. Felnőtték számára külön kurzusok. Értekezni délután 3—7 között.

Kéngelmes Pensió

Elsőrendű or. kóser vendéglő és bodega

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás

WASSERSTROM SÁNDOR:

316 jelöltje és 236 szavazója volt a kolozsvári orth. zsidó hitközségi választásnak!

z a tükörképe,
z erdélyi zsidó
közéletnek

KOLOZSVÁR, december. — Amikor vasárnap reggel hat órakor elindult a Rapid Kolozsvár felé, ládátam önmagának a kérdést: vajjon olyan nagy eredmény egy hitközségi választás, hogy azért érdemes „költséget és fáradságot nem kímélni”? Érdemes-e egy ortodox hitközség képviselőtestületi választását személyesen végigasszisztálni? A mai sűrű és gondterhes időben érdemes-e egy ilyen, a nagy közösség szempontjából jelentéktelen eseményre ennyi figyelmet szentelni? Valahogy ösztönösen reztem, mint az orvos, aki jó diagnózist akar, hogy gyakran egy jelentéktelen jelenségből lehet következtetni arra, hogy mi is az a betegség, amely lázossá és beteggé teszi a páciens. Hátha itt találok meg a beteg közélet egyik súlyos kórképét?...

Előre megmondom a diagnózist, amelyet a választás utáni estén megállapítottam: EZ IS egyik jelensége annak, hogy milyen beteg a zsidó közélet, mennyire gyógyítást követel, ha nem akarjuk, hogy baj tovább terjedjen és az egészséges rész is elszokósodjék.

Évtizedek óta ismerem a nagyváradi és még néhány város hitközségi választásait. Láttam már választást, amikor reggel korán ott állottak a kocsi, autók hosszú sorban és a kortések hada, ha lehet lép szóval, de gyakran erőszakos eszközökkel is már preparálta a terepet. Ugy véltem, hogy már óra délelőtt ugyanezt találok Kolozsváron is. A szavazótól egyenesen odahajtottam a régimódi fakeri-tes hitközségi épülethez. Csend, csend és újra csend. Egyetlen ember sem volt ott, se vezetők se kortések. Egy iroda sarkában álltak csak ottan a asztalok közül csendes, izgalmentes beszélgetés-ten... Itt nincsen semmi... menjünk talán más-ova. Elvégre az alapszabály szerint is csak délután hat órakor kezdődik a választás.

„ZSIDÓ KÁVÉHAZ” DÉLELŐTTI HANGULATA

Ismerek sok „zsidó kávéházat”, de amilyen ti-kusán az a kolozsvári Metropol, olyat egész Ro-mániában nem talál. A nagyváradi Royal-kávéház sem néz ki antiszemita kávéháznak, különösen ebéd-után, de ez a Metropol, a maga rosszul öltözött vendégeivel, inkább valami hitközségi melegedőnek tűnik. Nem úgy néz ki, mintha az „élet napos ol- táján” állók és élők kedvenc kávéháza volna.

Bemegyek a kávéháza és annak zsufoltága azt impressziót keltette bennem, hogy végre itt van- nek a választók és kortések, akik most „főzik” egy- választást. Füleltem, nem tagadom, egy kicsit hallgatóz- tam is, vajjon miről is beszélnek a kolozsvári Metro- polban az „izgalmas” hitközségi választás előtti órákban. Hallottam én ott textílről, kávéról, rizsről, petróleumról, tőzsdéről, zabról és kukoricáról, de egy szót sem sikerült elcseszni a hitközségről.

Teljes érdektelenség. Azaz pardon. Akadt egy- egy jól öltözött ur, aki aktív tagja a kolozsvári zsidó közéletnek. Ez az ur beszélgetett egy meglehe- ten szegényesen kintözve a hitközségről és ezek a választásról beszéltek. Csak úgy egy-két szóval. Közben jutott az a bizonyos főszozolgabíró, aki meg- állította szombatban a falubeli kocsmáros, hogy csináld, honnan jön és hová megy, hogy van a család, hogy mennek az üzletek? A mi zsidónk

volt olyan bátor és megkérdezte: minek köszönheti ezt a megfeszítetést? Talán valami választás lesz?

— Igen-igen, holnap választás lesz és remélem Mózsikám, hogy arra a jelöltre fogsz szavazni, akit én mondok...

Ez jutott eszembe, amikor ezt a nagy kortessé- get láttam, illetőleg félfüllel hallottam.

3000 ORTH. ZSIDÓ KÖZÜL 1300 ADÓALANY,
— DE CSAK 650 FIZET ADÓT

Összeültek a választási bizottsági tagok. Komoly arcot próbáltak öltetni, de inkább kedélyes tereferé- nek látszott ez a bizottság, amely a következő ta- gokból állott; elnök: Salamon Jakab, alelnök: dr Goldner Mihály; tagok: Janovitz Géza, Grosz Her- man, Albert Nándor, Rubin Jenő, Keszler Ignátz, Klein Hugó, Fisch László, Weisz Mór.

Már itt kezdődött annak konstatálása, amit szor- moruan kell megállapítanom. Kolozsváron él leg- alább 3000 olyan orthodox zsidó, aki fizethetne adót, de az adófizetők listájában csupán 1300 van felvéve. És ebből is csupán 650 fizet ténylegesen. Sajnos, ez nem csupán kolozsvári jelenség, ez általános erdélyi betegségi tünet, amelyet feltétlenül orvosolni kell. Erről kell írni egyszer-kétszer, sőt ezerszer is, ha kell, mert ez olyan betegségi tünet, amit legjobban ez a választás mutatott meg.

A másik jelenség: hogy egységes listát állítottak össze. A „pártok” ha szabad ezt a szót használnom, megégyeztek. Volt ugyan korteskedés, különösen a választás előtti szombatban, a Poale Hadati cionista- mizrachista szervezetben tartottak nagygyűléseket. Itt vettek részt a cionista és nem cionista vezetők, az egyéni akarnokok is. „Szintvallottak” a hitközség intézményei mellett és amint értesültem, a legtöbbben formális nagy programot adtak, csak azt felejtették meg megmondani és én most már elárulhatom, hogy az egész a választás utáni órákig volt érvényes. Az- után jön a hétköznap a maga mindennapi gondol- jaival és bajaival: „ki ér rá ilyen dolgokkal foglal- kozni?”, mint a hitközségi problémák... és nincs többé hitközségi probléma az ő számukra.

13 LISTA 316 JELŐLTTEL ÉS 236 SZAVAZÓVAL

Ezt a választást az is jellemezte (és ebben is benne van a kórkép, amiért érdemes résztvenni egy ilyen választáson), hogy az „egységes lista” mellett még 13, ird és mond: tíz e n h á r o m más lista is volt forgalomban az alatt a négy óra alatt, amíg a választás tartott.

S mi volna más, mint önguny és önmagunk kicsufolása, az: hogy a hetvenegy tagból álló testü- let helyeire 316 jelölt jelentkezett. És ami a legér- tetlenebb: erre a 316 jelöltre csupán 236 ember szavazott le. Ebből arra következtettünk, hogy még a jelöltek sem jöttek el valamennyien szavazni!

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye

Pensiunea KATZ

BUCUREȘTI, Str. Căpitan Feraru No. 6.
Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la
Podul Senatului. TELEFON 5,43.05.

Volt egy lista, amelyre egy szavazat esett. (Tipikus önjelölt listája lehetett!)

Zsidó testvérek, Erdély szép bércei között! Hát nem szomorú ez, hogy egy tíz millió bűdzsével dolgozó nagy zsidó közület választása így nézzen ki? Ennyi jelölt és ennyi szavazó? Ez égbekiáltó aránytalanság. Ki s mikor fogja már megnevelni ezt az erdélyi zsidóságot, hogy másképpen kell felfogni a közösség érdekeit?

A MI NAGY BÜNÜNK!...

Panaszkodni, kritizálni mindenki tud, hogy su- lyosak a terhek, sok a fogyasztási adó, drága a tan- díj, meg ezernyi más panasz. De amikor jog és mód adódik arra, hogy egy zsidó közületben eldöl- jön az a fontos körülmény, hogy k'k álljanak az élen, akkor 316 a jelölt és 236 a szavazó. Hát nem komikus ez? Nem önmagunknak és a hitközség magasztos intézményének kigunyolása ez? Vagy ko- moly és mélységesen zsidó feladat egy hitközség és annak vezetése, vagy nem érdekel bennünket. Sem a kolozsvári, sem a többi városbeli zsidókat. Egyet- len vasárnap délutánnak egyetlen óráját sem sza- bad rááldozni egy ilyen cél érdekében? A finnek stratégiai helyzetéről, a Mannerheim vonalnak erejé- ről lehet órákon át vitázkodni, amihez elvégre sem- mi közünk? De ami a magunk és gyermekeink élet- eleme, jövőnk és lehetőségeink összefoglalója: az semmi?!

Ez a mi nagy bűnünk! A világ azt hiszi, hogy összetartunk. Minden zsidó testvére a másiknak. Jó, mondják azután a megértőbb nem-zsidók, — üzlet- ben nincsen „testvériség”, de a hitközségnél ott csak van összetartás? Ime, keresztény polgártársak, ez a hitközségi „nagy összefogás”. Ez a Cion böl- cseinek, a „kahal”-ja, az antiszemiták „Stecken- pierd”-je. 316 a jelölt és 236 a szavazó Erdély egyik legnagyobb hitközségében. Ez a hű tükörkép!

AZ ELMULT HUSZ ÉV TANULSÁGAI

Azt hittük két évtizeddel ezelőtt, hogy a miz- rachista, cionista világnézet talán kilendíti majd eb- ből a közönyből a zsidó tömegeket. Tévedtünk. Volt ugyan egy-két nagyobb fellobbanás, de azután kiderült, hogy ez is szalmaláng volt. Most is — ezt el kell ismerjünk — azok, akik a dolgokat legkomo- lyabban veszik, az iparosok és a vallásos cionisták. A többiek olyan közönyösek, hogy az már csaknem kibirhatatlan. Ezek azok, akik elhanyagolnak közle- tet, közjótékonytságot, zsidó sajtót, zsidó érdekeket minden vonalon, csak akkor kiabálnak, amikor zsidó mivoltukban baj éri őket. Akkor kiáltják: hát hol van az a zsidó hitközség? Miért nem segít rajtam? Hiszen én is zsidó vagyok! De amikor adni kellett, vagy a közösség ügye iránt érdeklődni kellett, ak- kor seftelt, sőtált, vagy rőmmizett. Választás? „Smonca” és tovább keverte a köveket és kavarta az üzleteket...

MI A NÉPKÖZSÉG?...

Nem frázis az, hogy végre népközség kell le- gyen a zsidó község. Tudják-e már a mi zsidó testvéreink, hogy mi a népközség? Az, hogy min- denkié legyen a zsidó hitközség! De nemcsak akkor, amikor kapni kell, hanem amikor a köztelherben is részt kell kérni. Vajjon mit is tudna tényleg alkotni a „kahal”, ha létezne a zsidó összefogás, amely most csak az antiszemita frazeológiában él és virul? Talán ha hatósági rendelet volna arra, hogy min- den zsidónak érdeklődni kell a zsidó ügyek iránt, akkor jobb volna a helyzet! Ha a légvédelmi gy- akorlatok mintájára hitközség-védelmi gyakorlatokra is berendelnék a közsönseget és egy rendőrkomi- szár ülne az asztalfőn — talán akkor érdeklődné- nek. Este 10 óra elmúlt már, amikor kihírdették az eredményt.

KIK LETTEK TAGJAI A KOLOZSVÁRI HITKÖZSÉG KÉPVISELŐTESTÜLETÉNEK?

Abraham Mór, Albert Nándor, Adler Sámuel, Biró Andor, Blau Dezső, Briszk Lajos, Dávid Áron, Farkas Izso, dr Fendrich Ernő, Finkelstein Alfréd, Fischer Rezső, Farkas Jakab, Goldberger Kálmán, Goldmann Béla, dr Goldner Mihály, Goldstein József, Goldstein Márton, Gottlieb Aladár, Grosz Herman, Grünfeld Dávid, Gutfried Adolf, Hamlet József, dr Heller József, Izsák Ferenc, Janovitz Gé- za, Judovits Lázár, dr Kasztner Rezső, Katz Sala-

mon, Keszler Ignác, Klein Hugó, Klein Ignác, Klein Sándor, Kohn Dávid, Kohn Jenő, László Jenő, Léb Béla, Léb Zsigmond, Lévi Ignác ístermelő, Lillenthal Sándor, Löwinger Manó, Mandel Herman, Marmorstein Jenő, dr. Marton Ernő, Meisner Rezső, Nimberger Ernő, Ohlbaum Aron, Reiter József, Rosenfeld Armin, Rosenfeld Izso, Rubin Jenő, Salamon Adolf, Salamon Jakab, Salamon Sámson, Spéter Mór, Stern Herman, Stössel József, Stössel Lajos, Strohl Mór, Schwartz Miklós, Schwartz Márton, dr. Schwartz Vilmos, Scharzberger Mihály, dr. Sebestyén József, Végh Márton, Weisz Gyula, Weinstein Mór, Vigdorovits Izso, Winkler Jakab és Wohl Sámuel. — Póttagok: Adler Jenő, Erős Jenő, Feuerstein Lőrinc, Fischer Ernő, Fränkel Herman, dr. Fränkel Miksa, dr. Glasner Izsák, Grün Ede, dr. Herman Dezső, Indig Mór, dr. Leitner Fülöp, Nagyaludí Nándor, Rosenthal Gyula, Weisz Mór és Wolf Adolf.

BESZÉLGETÉS EGY HITKÖZSÉGI VEZÉR-FÉRFIUVAL

László Jenő gyárossal, a Szociális Bizottság elnökével, aki az utóbbi időkben a zsidó közélet minden terén áldásos tevékenységet fejt ki és a hitközségi életben is intenzívebb közreműködést akar, beszélgetést folytattam. Rövid nyilatkozatot adott, amelynek lényege a következő:

— Az általános zsidó élet keretét kell tenni a hitközséget. A kolozsváriaknak különösen elől kell járni a példával, elvégre földrajzilag is központi fekvésű nagy zsidó közösség, amely mintaképe kell legyen az összes erdélyi zsidó közösségeknek. Őssze kellene fogni a hitközségekben a legértékesebb elemeknek és NÉPKÖZSÉGGÉ kell átalakítani a hitközségeket. Már csak azért is, hogy fokozott feladatokat eleget tudjon tenni. Természetesen harmónia kell uralkodjék a világi és egyházi vezetők között is és ha nagyobb beleszólásom lesz a hitközség ügyeiben, akkor legfőbb célom lesz, hogy ezt a szükséges harmóniát okvetlenül megteremtsem. Mert ezt meg kell valósítani még áldozatok árán is.

Jól esik hallanunk László Jenőtől ezt a néhány szavas, tömör és mégis sokatmondó programot, hisz az általános megnyilatkozás szerint, őt tekintik az új képviselőtestület egyhangulag megválasztandó elnökének.

Ez volt egy decemberi Kolozsváron megtartott hitközségi választásnak lesújtó keresztmetszete. Valóban érdemes volt végignézni és hallgatni az egészet, hogy okuljunk és tanuljunk belőle. Ami pedig hiba, — sőt bűn — van, azt mielőbb orvosoljuk. És ehez szükséges — az egész zsidóság önzetlen közreműködése...

— Küldöttség a közoktatásügyi miniszternél. Szerda délelőtt az erdélyi zsidóság képviselőjében küldöttség jelent meg Tóni közoktatásügyi miniszter előtt. A küldöttség tagjai: Ullmann István és Citron Benjámin elnökök, az orth. Központi Iroda elnöksége nevében, valamint a nyugati szerződésű közösség megbízásából: dr. Marton Izidor, igazgató és Lax Salvátor, főtitkár. Memorandumot nyújtottak át a miniszternek, amelyben tekintettel a nagy hiányra amely a zsidó iskolák oktatószemélyzetében fennáll, kéri, hogy az 57—60 éves korhatárt 65 évre emeljék fel, mert különben katasztrófális tanszemélyzet-hiány állhat be. Kéri egyben, hogy engedjék meg azoknak, akik félbehagyták tanulmányukat, hogy megfelelő állami tanintézetekben azt befejezhessék és e célból zsidó szekció állítsák fel, amelynek költségeit részben a hitközségek fedeznék. Kéri azt is, hogy újabb tanítványokat vegyenek fel, az állami tanító és tanárképző intézetekben.

— HÁROM ÉVI ELZÁRÁS, MERT ELŐSEGITETTE A ZSIDÓK KIVÁNDORLÁSÁT. Az Evening News című lap jelentette: A drezdai bíróság három évi elzárásra ítélte Charles Wilkinson tisztviselőt, aki az angol konzulátusnál teljesített szolgálatot, három évi elzárásra ítélték, mert megkönnyítette több zsidónak Németország elhagyását.

Segítsünk a menekülteken!

Már eddig is megmutatta az erdélyi zsidóság, hogy áldozatkészen segíti elő az országon átvonuló menekülteket. Emlékezzünk a nagy pénzakcióra, a csomagok küldésére, emlékezzünk jól a sok százezer leire, amit összegyűjtöttek a segélyező bizottságok, meg az átvonuló vonatok fogadtatására. Nem is százezrek, hanem milliók jutottak így el a legjobb helyre, a tegnap még nyugodt otthonnal bíró, sokszor gazdag zsidó testvéreknek, akiket egyik napról a másikra kenyértelessé, földönfutóvá tettek minden ok nélkül a gyűlölet nevében.

Mind ezek az akciók azonban nem voltak egész Erdélyre kiterjedően rendszerezettek. Most, egyszerre az okiráltságbeli zsidósággal együtt, amely Bukarestben W. Filderman vezetésével kezdte meg összefogni az erőket, nálunk is megindult a szervezés az erdélyi zsidóság ismert vezéralakjaival, akik az erdélyi és bánáti nyugati szertartású és orthodox központi irodák égisze alatt meg is kezdték már a nagyszabású szervezési akciót. Ez annál is inkább szükségesnek látszik, mert újabb menekült-hullámra van kilátás, akik tovább mennek ugyan Palesztinába, vagy más települési hely felé, de amíg körünkben vannak az ország területén, addig gondoskodás kell történjen róluk.

Vannak átmenő menekültek, akik bejönnek a határállomásokon, végigutaznak az országon, amíg Konstantinába érnek és ott hajóra szállnak. Ezek utazását is elő kell segítsük. Vannak olyanok ezerszámra, akik rozoga dunai slegepeken mennek le a kikötőkbe. Most is ott sinylódik több száz menekült Kostantján, Sulinán és más kikötőkben. A napokban egy kilenctagú központi vezetőség alakult Kolozsvárott, amely megkezdte az akciót. Körlevelet küldtek széjjel az összes hitközségi elnökökhöz, amelyben bejelentik az alakulást és azt is, hogy körzeteket fognak létesíteni: a munka és gyűjtés minél intenzívebb keresztülvitelére. Kérni kell mindenkitől és mindenkinek adni kell!

Ahogy a körlevél mondja:

— A világesemények következtében egyre súlyosabb gondok és feladatok hárulnak az erdélyi zsidóságra. Új feladatok ezek, amelyek azonban égetőek. A menekültek segélyezése fontos kérdéssé lett, amelynél nincsen habozásnak helye. Az itt átvonuló, vagy ideiglenesen itt megrekedt testvéreink felénk nyújtják könyörgő kezüket, hogy enyhítsük megrázó nyomorukat és nyugalmasabb új otthonba továbbsegítsük őket.

Segítsünk a menekülteken! — ez lett a jelszó. Nem százezrekre, hanem milliókra van szükség. Segítsünk, amíg tudunk és enyhítsük a nyomort. Még a legszegényebbek is részt kell venni adományával a segítség nagy közös művében. Most nem vonhatja ki magát senkise az önkéntes adakozásból. Adjon, adjon haladéktalanul mindenki! Nem szükkeblüen és nem szükmarkuan! Mindenki adja le önként jövedelmének egy részét, vagyonának egy hányadát a hitközségeknek a menekültek segélyezésének alapjára. Minden önkéntes adomány egy zsidó existenciát, egy zsidó életet ment meg!

Nagyjából ez a hang csendül ki a körlevélből, amely nem sablonos és nem lehet valóban napirendre térni egy közlegyintéssel, vagy azzal a régi elavult frázissal, hogy „adok én amugy is eleget”. Semmi sem elég, ha látjuk és tudjuk, hogy

milyen tébolyítóan nagy és keserves nyomor. Aki olvassa a segélykérő levelet, amelyek például most Sulinából jönnek, azok odaszertnének adni egész szívet és utolsó garasukat is. Zsidó ember, intellektuellek, kereskedők, gyárosok, munkások, akik nemrégiben még Bécs vagy Pozsony, vagy valamelyik német város szituált polgárai voltak, most kétségbeesetten egy téli ruháért, vagy egy falat kenyérért esdokolnak, mert fűtetlen, hideg hajók sötét odúba ki vannak téve a időjárás viszontagságainak. Adni, adni, mig tudunk! — ez legyen a jelszó...

A kolozsvári központi mozgalmat zsa Mór irányítja, aki eddig is, mint dozatkész emberbarát működött, de százszorosan áldozatos munkát vállalt. ve, agilitása, páratlanul jó szíve garancia arra, hogy a szervezés semmi kivánnivaló nem hagy majd maga után... csak gyűjtésnek az adományok!

Buknak a nyilas jelöltek a Magyarországi pótválasztásokon

Budapest. — Magyarországon, az utóbbi időben két képviselőházi pótválasztás volt és mindkettőn csufosan megbuktak nyilas jelöltek. Az egyik választáson Császár András bukott ki, az „egykez” rész szer hírdetője, aki sokezer zsidó egzisztenciát tett tönkre, a másik nyilasjelölt Marton bukott meg az utóbbi napokban tartott választáson. Mindenesetre érdekes jele, hogy mennyire kiábrándult a magyar lasztoközönység a nyilas-eszméből és a hírdetőiből.

Egyidejűleg nem lehet azonban elhárítani azt a körülményt, hogy a zsidó vény végrehajtása tovább folyik a leggyorsabb eréllyel. Dr. Csilléry András legutóbb arról beszélt a szöszékről, hogy még mindig „strohmann”-okkal bonyolítják a zsidó vállalatokat, amire dr. Boros Ernő képviselő megfelelő választ adott: feltárta a zsidóság szomorú helyzetét, amely az országnak is kárára van. Bizonyos munkaterületen munkahiány van és a zsidók kétkezi munkások sem tudnak elhelyezkedni, holott mindig azt hangoztatják, hogy zsidók menjenek praktikus pályákra. Már az az sem tudnak elhelyezkedést találni és kenyeret keresni.

Jaross Andor, a felvidéki zsidó revizióról beszélt a parlamentben és kijelentette, hogy a zsidók túlzott számarányú részt vettek a Felvidéki gazdasági életben: 34.000 ipari és kereskedelmi engedély van 10.000, tehát 32% volt zsidó kézben, míg a revizió megejtése után ez a szám 16%-ra csökkent.

— WEISZ IGNÁTZ NYOLC GYERMEKES NYOMORÉK CSALÁDAPA KÉRŐME. Pár évvel ezelőtt lapunk hasábjain címet indítottunk Weisz Ignátnak érdekében akinek amputálták féllábát és teljesen munkaképtelenné vált. A nyomorék Weisz Ignátnak nem tud nyolc gyermekes családját látásáról gondoskodni és a jószívű emberek jótékonyására van utalva. Ezután kértük tehát olvasóinkat, hogy támogassák segítségbejövő nyomorúságában és adományokat küldjék címére: Weisz Ignátnak, Targu Lapuş, jud. Someş.

Temesvári egyesült hitközség képviselőtestülete ünnepelte Nyiri Jenő hitközségi elnököt

Temesvár. — Az elmúlt vasárnap tartotta meg a temesvári egyesült hitközség képviselőtestületi ülését. Az egyesült hitközség vezetőségének a jövő év elején le három esztendő mandátuma s így képviselőtestület a küszöbön álló új éremelében folytatta le tárgyalásait.

A képviselőtestületi ülés nagyszabású új irányelveket állított fel a zsidó élet és a zsidó tanonciskolai oktatás területén. A továbbiak során foglalkozott az ülés a város területén két helyen felállított zsidó népkonyhák pénzügyi helyzetével, valamint tanulságos ismertetéssel hangzott el az állampolgársági revízió ügyében. Ebben a tekintetben dr. Tenner János előterjesztésére a képviselőtestületi ülés elhatározta, hogy a még függőben lévő kérdések végleges rendezésére országos akciót indít majd be az egyesült hitközség vezetősége.

A napirendnek azon pontjánál, mely januárban tartandó új választások kiadásának kérdését vetette fel, dr. Brizsker Ezeiel, a KKL országos kuratóriumának elnöke nagyszabású beszédet tartott a most lelépés előtt álló vezetőség három éves tevékenységéről.

Ennek keretében különösen kiemelték Nyiri Jenő vezérigazgatónak, az egyesült hitközség érdemes elnökének elévülhetetlen érdemeit. A zsidó közéletben — mondta — nem szokásos az érdemeket beadni. Nem is ezen van a hangsúly. Ha nem tartozunk önmagunknak és magának az ügynek is, melynek a szolgálatában állott ennek a hitközségnek az elnöke, hogy a tényeket leszögezzük és elismerjük: fáradozásainak és munkájának meg volt és meg van az eredménye.

Honoráljuk ezt az elnöki munkakészletet és legfőbb elismerésül vezessük be Nyiri Jenő nevét a Keren Kajemet aranykönyvébe.

A képviselőtestületi ülés egyhangú alkalmassággal tette magáévá dr. Brizsker Ezeiel indítványát. Nyiri Jenő hitközségi elnök meghatott hangon köszönte meg — gyomond — ezt a legszebb ajándékot, amit zsidó férfi egyáltalán kaphat életében.

Ugyanebből az alkalomból nyújtotta dr. Brizsker Ezeiel a jeruzsálemi főpápa diplomáját dr. Drechsler Miksa főbíbirnak, a hitközség diszközgyűlése alkidején 30 éves papjubiléuma során intén bevezetett a KKL aranykönyvébe.

Végül megemlékeztek a közeli napokban elhunyt dr. Singer Jakab gyárvárosi főrabbi nagy érdemeiről. A képviselőtestületi ülés meghatott formában vett búcsút az emelkedett szellemű főrabbitól emlékének megőrzésére elhatározták, hogy az elhunyt dr. Singer Jakab főrabbi nevét is bevezetik a KKL aranykönyvébe.

Özletes orf. kóser házikoszt kihordásra is Berger bodegájában
Timișoara IV. Preier 2.

Érelmeszesedésben szenvedők

Egy nagy üveg vételénél 4 kis üveg árának 25%-át tartarítja meg.

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY, MEGBÍZHATÓ MÁRKA

Magas vérnyomás és vértódulás, a vér zavaros működésének a következményei, amely nagymennyiségű tisztátalan anyagokat tartalmaz. A véredények, amelyeknek rugalmasoknak kell lenniük, olyan kemények, mint a „pipa szára”. Nem lehet tehát csodálkozni, ha ezek a különböző zavarok jelentkeznek. Mindezek szükségessé teszik az orvos felkeresését, azonban mindenkor előnyére lesz, ha Urodonal-t szed, amennyiben a híres szakemberek kísérletei is bebizonyították, hogy az Urodonal a vért folyékonyra teszi, megtisztítja és megszabadítja az összes egészségtelen lerakódásoktól, amelyek megsűrítik és megmérgezik; hogy az Urodonal a véredényeket rugalmassá teszi és az érfalakat letakarítja, hogy az Urodonal megkönnyíti a szív működését és szabályozza a vérkeringést. Vegyen be esténként egy kávéskanállal, kevés vízben.

URODONAL

távoltartja az öregséget

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

Somogyi Miksa, a kolozsvári nyugati szertartású Szentegylet 70 éves elnökének ünneplése

Kolozsvár. — Belsőseges ünneplésben részesítette Kolozsvár zsidósága a nyugati szertartású Chewra Kadischa közszertartású örvendő kiváló elnökét, Somogyi Miksát 70 éves születési fordulójára alkalmából. A jubileum alkalmával a szeretet és megbecsülés meghatott megnyilatkozásai tettek biznyságot amellet, hogy Somogyi Miksa elnök osztatlanul bírja a hitközség minden tagjának szeretetteljes bizalmát és áldásos munkássága mennyire összefort a Chewra Kadischa nemes intézményeivel.

Szombaton dr. Weinberger Mózes főrabbi a templomban köszöntötte a jubiléumát, kérve a Mindenhatót, hogy nemes munkásságát és emberbaráti tevékenységét az emberi kor legvégső határáig folytathassa. Dr. Weisz Jenő alelnök a Szentegylet nevében üdvözölte Somogyi Miksa elnököt, kiemelve önzetlen, példaadó és áldozatkész munkájának jelentőségét. Rózsa Mór hitközségi alelnök az egész hitközség nevében tolmácsolta legjobb kívánságait szeretett barátjának és munkatársának, a Chewra érdemű elnökének. Klein Eliahu rabbi a tisztviselők és alkalmazottak nevében köszöntötte az ünneplést. Ezután Katz Ignátz, Klein Gyula, Sipos Jenő, dr. Lusztig Jenő üdvözölték bensőséges szeretettel Somogyi Miksa elnököt, aki könnyes szemekkel meghatottan mondott köszönetet az emelkedett szellemű ünneplésért, amelyet élete legszebb napjává avatott ez a szeretetteljes elismerés. Az elnök ezután visszapillantást vetett munkásságára, megfogadva, hogy szent kötelességének tartja, hogy legjobb tudásával és igyekezetével tovább munkálkodjon a Szentegylet jótékony tevékenységének kiterjesztésén.

A bensőséges ünneplés mély hatást gyakorolt az összes jelenvoltakra.

— Megnyílt az aradi Hakoah új klubhelyisége. Csütörtökön este 9 órakor nyitotta meg ünnepélyes keretek között Grigorescu-utcai új klubhelyiségét az aradi Hakoah sportegyesület. Ebből az alkalomból az egyesület tagjai bankettre gyűltek össze, amelyen az első felszólaló Salamon Béla dr. ügyvéd, egyesületi elnök volt, aki román nyelven mondotta el beszédét. Schönfeld Béla rabbi, Lányi Izsó, a Hakoah nevében, Lakatos Aladár bankigazgató hitk. elnök a neológ hitközség, Scharfstein Jakab az ortodox hitközség, Nemes Hugó bankigazgató a temesvári Kadima sportegyesület, Fuchs Albert dr. ügyvéd a Zsidó Nemzeti Szövetség, Günstein Árminné a neológ nőegylet, dr. Goldschmidt Lipótné a Wizo, Vámos Katinka az OSE és végül Goldschmidt Miklós a zsidó ifjuság nevében beszélt.

— Halálozás. Az elmúlt héten meghalt Nagyváradon Kemény Sándor 56 éves budapesti textil nagykereskedő, volt vállalati igazgató. Kemény Sándor sokéves elölte került fel Budapestre, ahol jelentős szerepet játszott a gazdasági életben. Jótékony ember volt, minden zsidó ügyben kivette részét s ahol csak tehetett, segített az élet elesettjein. Az utóbbi időkben megrokkant egészségileg, de az orvosok nem tudták rajta segíteni és sok szenvedés után örök álomra hunyta le szemét. Kemény Sándor halála Nagyváradon osztatlan részvétet keltett. Halálát gyászolja hitvese, testvérei és kiterjedt rokonsága.

— Barmizvoh. — Gyulaféhérváron meleg családi ünnepség keretében ünnepelte Schlesinger Samu fiának, Viktor-nak barmizvohját. A barmizvoh szép beszédben mondott köszönetet szüleinek neveltetéséért, majd Krausz József főrabbi tartott üdvözlő beszédet.

Hétről-hétre

Bratislava. — A „Frankfurter Zeitung” szerint a szlovák kormány törvényt terjeszt a parlament legközelebbi ülészaka elé, amellyel kizárják a közéletből az összes zsidókat. A törvényt kormányvillatkozat kíséri, amely szerint a zsidók idegen test a nemzetben belül és helyet kell csinálniuk a szlovák munkásságnak.

Budapest. — A budapesti városi tanács a főpolgármester ama javaslatával foglalkozott, hogy a zsidótörvény alapján elbocsátott 53 zsidó tanerőnek, akik a legnagyobb nélkülözéseknek vannak kitéve, nyugdíjat fizessenek. A tanács a javaslatot a pénzügyi bizottság elé utalta.

London. — John Morris képviselő megkérdezte a hadügyminisztert, nem volna helyes, ha a zsidó katonák személyazonosságát iratából eltávolítanák a felekezeti rovatot, amely náci fogságbaesés esetén igen nagy nehézségeket okozhat ezeknek a katonáknak. Sir Victor Warrender, a hadügyminiszterium pénzügyi titkára így válaszolt a kérdésre: „Ezt a kérdést alapos vita tárgyává tettük és végül meggyeztünk abban, hogy a régi gyakorlatról nem térünk el.”

Tel-Aviv. — Tulkarem körzetben nagy ütközet volt az angol katonaság és az arab terroristák egyik csapata között. A katonaság, amelynek műveleteit repülőgépek is támogatták, körülzártá Beit Lid községet. Amikor egy terrorista megkísérelte a zár áttörését, a repülőgépekből leadott lövésekkel megsebesítették. Két másik terroristát menekülés közben lőtték agyon az angol csapatok. A sebesült bandita később újabb szökési kísérletet tett, ez azonban életébe került. Utóbb derült ki, hogy a halálréshez tett terrorista Said Salim Said személyével azonos, aki félelmetes terrorista hírében állott és nemrégiben tette át tevékenységének területét Nazaret vidékére.

Bécs. — Bécsből jelentik, hogy Marianne Leichter nevű zsidónőt, akit a bécsi munkamarkánál végzett munkássága miatt a náciok 1933 márciusában letartóztattak, újabb hét hónapi elzárásra ítélték, mert börtönre közvetítésével levelet juttatott el egy árja barátjához, akit felkért, hogy közölje vele, mi történt két kis gyermekével, akik letartóztatása után teljesen esvedül maradtak. A börtönőrt, aki a levelet kiképesítette, tíz hónapi, a levél átvételét pedig kéthónapi elzárásra ítélték.

Varsó. — A TOZ zsidó egészségvédelmi szervezet lengyel osztályának elnöke, dr Gerson Lewin elhunyt Varsóban. Lewin dr a lengyelországi társadalmi segélyezés egyik kimagasló egyénisége volt és nagy hírre tett szert orvos, mint orvos, mint író. A hatóságok intézkedése folytán, temetésén mindössze hét személy vehetett részt.

Newyork. — Az amerikai zsidó munkástanács konferenciáján, amelyen az Egyesült Államok összes államaiból kétezer delegátus vett részt, elhatározták, hogy 500 ezer dollárral járulnak hozzá a lengyelországi nyomorgó zsidók és lengyel zsidó menekültek támogatásához.

Leninigrád. — Leninigrádi jelentés szerint a napokban elhunyt ott hatvanhat éves korában dr Abraham Bramson, az OSE zsidó egészségvédelmi szervezet egyik alapítója. Bramson dr az oroszországi zsidóság szociális élete terén több évtizedes tevékenységre tekintett vissza. A cári rezsim idején a híres Péter-Pál erődbe zárták, mert felemelte tiltakozó szavát a cárok által támogatott pogromok ellen. A forradalom után Bramson a Joint bizottságában fejtett ki élénk tevékenységet. Testvére dr Leó Bramson-nak, az ORT zsidó ipari és mezőgazdasági átképzését támogató szervezet elnökének.

Athén. — A „Cazes” nevű zsidó népiskola ünnepe és a zsidó nemzeti ifjuság szervezetének megalakítása alkalmával Georges Kyrimis macedóniai miniszter beszédet intézett az egybegyűlt zsidó ifjusághoz, amelynek során többek között ezeket mondta: Zsidó gyerekek! Tudjátok, hogy mi éppen úgy szeretünk benneteket, mint a keresztény gyerekeket. Görögországban nem tesznek kivételt a különböző felekezetek polgárai között; mint katona mindegyik polgár görög zászló alatt szolgál és ha kell, életét áldozza a hazáért. A régi Görögországhoz hasonlóan, a zsidók ma is telenős szerepet töltenek be a nemzet életében, úgy erkölcsileg, mint foglalkozásukat élveznek és minden, amit tőlük megkövetelünk: a hazaszeretet.

Az olasz hitközségek szövetségének menekültsegélyezési tevékenysége. Olaszország zsidó hitközségeinek szövetsége újjászervezte menekültsegélyezési művet. A hitközségek szövetségének konferenciáján bizottságot küldöttek ki az Olaszországban tartózkodó zsidó menekültek helyzetének tanulmányozására. A bizottság feladata megtanácskozni az olasz kormánnyal a menekült-kérdés megoldási módjait. A bizottság élén a Vittoria Valobra szövetség jogi tanácsosa áll, aki memorandumot nyújtott át a menekültek helyzetére vonatkozólag a belügyminiszteriumban. Remélik, hogy a kormány rövidesen együtt fog működni a szövetséggel a menekültek kérdésének megoldásában. Olaszországban jelenleg körülbelül 3500 zsidó menekült tartózkodik. A hatóságok több esetben utazási jegyekkel látják el a menekülteket és rendeletet adtak nekik, hogy meghatározott időn belül bizonyos határállomásokon jelentkezzenek. Különösen a Nápolyban tartózkodó menekülteket vetették alá ilyen rendelkezéseknek. Pillanatnyilag a menekülteket nem molesztálják ilyen rendeletekkel.

— SHANGHAI — AZ ÚJ ZSIDÓ CENTRUM. Augusztus közepe óta Shanghajt is lezárták a zsidó emigránsok előtt. A városi tanács határozata az emberek ezreinek reményességét döntötte romba. Ennek ellenére, Shanghaj a régebbi bevándorlások következtében jelentős zsidócentrummá nőtte ki magát. Négy zsidó lap jelenik meg: a „Shanghaj Jewish Chronicle” német és angol nyelven, a „Die Shanghaj Woch” című hetilap, a „Die Shanghaj Post,” valamint a „Der Querschnitt” német nyelven. Hongkew negyedben zsidó kolónia létesült. Elis Hayim, dr. Kurt Marx és Paul Komor vezetése alatt két menekült-bizottság működik együtt. Sir Victor Sasoon támogatásával segélypénztárt létesítettek. 1933-ig Shanghajban mindössze 4000 zsidó élt, ma a számuk 20 ezerre tehető.

A LUBLINI ZSIDÓ RABSZOLGATÁBOR. A Stockholms Tidningen tudósítást közöl a lublini zsidó rezervációról. Eszerint kerekén 650 ezer zsidót akarnak egyelőre letelepíteni a lublini rezerváció területén, ebből 240 ezret a német birodalom, 65 ezret az Ostmárk, 150 ezret a cseh-morva protektorátus és 30 ezret Lengyelország volt porosz tartományjaiból. A zsidókat munkatáborokba helyezik el, férfiakra 70 éves korhatárig, nőkre 55 éves korig terjed ki a munkakötelezettség. A napi munkaidő 12 óra, amelyet félórás ebédszünet szakít meg. A férfiak a háború okozta romok eltakarítását végzik, azonkívül utakat építenek, az asszonyok a mezőgazdaságban dolgoznak.

— 25.000 menekült tartózkodik Angliában. Az Economist című nagy közgazdasági folyóirat az alábbi érdekes adatokat közli az Angliában élő menekültekről: Angliában jelenleg 25 ezer menekült tartózkodik, ami Nagy-Britannia lakossága félszázalékának felel meg. Az első 12 menekült összesen 1 millió font tőkét hozott magával az országba. 1938 végéig ezek a menekültek 40 női konfekciós vállalatot, 4 övgyárat, 5 gombgyárat, számos divatárú-, szövő-, esőköpeny-, esernyő-, textil-, gummiárú-, bőrdíszműárúgyárat létesítettek, amelyekben sokezer munkás számára van megélhetési lehetőség. A menekültek által létesített vállalatokban legalább 25 ezer munkás van foglalkoztatva. Különösen nagy jelentőséggel bír azonban Anglia számára az a szerep, amelyet a menekültek között lévő szakemberek az angol vegyi és nyomdai iparban betöltöttek.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

H-U-M-Ö

HALA

Reb Jankel, aki nem daskál az anyagilag beteg lett és egyik szegénybarát orvoshoz járt lérsre.

Az utolsó vizit után megkérdezte az orvost: — Mivel tartozom, doktor ur?

— Semmivel, — felelte az orvos, — szegény teget én teljesen ingyen kezelek.

— Ez nagyon szép a doktor urtól, — mondta erre meghatva Reb Jankel — én meg is fogom a jószágát hálálni. Reklámot csinállok a doktornak.

— De kérem...

— Csak semmi huzódózás. Meglátja, olyan lámot csinállok, hogy minden szegény kollegád doktor ural fogja kezelni magát!

A BETEG FELESÉG

Az asszony haldoklik. Nagyokat nyög és szercsak odaszól az urának:

— Jaj, mi lesz veled, ha én meghalok?

— Az a legkevesebb, — mondja a férj, — mi lesz velem, ha nem halsz meg?

SAJÁT MAGAT CSALJA...

Egyik kávéházi vendég odaül a másikhoz látja, hogy sakkozik:

— Mit csinálsz? — kérdi az egyik.

— Láthatod, — feleli a másik, — saját magam sakkozom.

— És nyersz?

— Nem lehet, mert folyton csalog.

ÜGYETLENSÉG

Két hitsorsosunk megy a katólikus templom előtt. A templom bejáratánál egy koldus áll, aki pos, féllábu és vak.

— Látod, — mondja az egyik, — milyen ügyetlenek ezek a gajok.

— Na miért?

— Nálunk egy ilyenből három koldus fog telni.

TITOK

A gazdag borkereskedő haldoklott, magához hívta három fiát és halk hangon elbucsuozott tük.

— Mielőtt meghalok, — mondta, — egy titkot árulok el nektek, hajoljatok közelebb hozzám.

A fiúk odahajoltak és az apa elhaló hangon mondta:

— Gyermekeim... szőlőből is lehet bort csinálni.

A LEGUJABB SEFT

Két zsidó áll az utcáson, összedugják a kezüket és széles kézmozdulatokkal magyarázzák egymásnak, micsoda dalesz van. Arra jön egy antimita és rájuk szól:

— Hiába seftelték, a daleszt nem lehet kivágni az itt maradt.

ORVOSNÁL

Az orvos megkérdi a pácienstől:

— Na, hogy van?

— Rosszul, doktor ur. Már azok az ételek ízlenek, amiktől én elfilótt.

PÁRBESZÉD A HÁZASSÁGRÓL

Az agglégény: Tudod, barátom, néha olyan vágyat érek szép, csendes, békés házasságot után.

A nő ember: Hát még én!...

A JÓ EBÉD...

Egyik kitért író, aki humoros érzékű ember volt, egy napon a vendéglőből, ahol ebédelt, távozásra készült. A vendég'ös, aki az író nem ismeretes, zatos mosollyal közeledett feléje és megszólította:

— Uram, jól ebédelt?

— Igen, — válaszolta bizonytalanul az író.

— A sült jó volt?

— Kitűnő... Mióta megettem, úgy érzem, tőle erővel rendelkezem.

PONTOS TANUVALLOMÁS

Reb Zorech-t tanukép hallgatja ki a bíróság előzőleg figyeimezteni:

— Vallomására esküt kell tennie, ennél fogva csak azt mondja el, amit látott és nem amit hallott másból tud. Mikor született?

— Bocsánat, bíró ur, — mondja Zorech, — csak hallomásból tudom.